9697

7124

SPRAWOZDANIE
AKADEMICKIEGO KOŁA
T. S. L.
W KRAKOWIE
za rok 1912.

Adres: ul. Jabłonowskich. Dom Akademicki.
Telefon L. 557.
Rachunek P. K. O. l. 127.883.

Kraków 1913. — Nakładem Akademickiego Koła T. S. L.
Czcionkami Krakowskiej Drukarni Nakładowej w Krakowie, Kopernika 8
pod zarządem Adolfa Nowaka.

SPRAWOZDANIE
AKADEMICKIEGO KOŁA
T. S. L.
W KRAKOWIE
za rok 1912.

Adres: ul. Jabłonowskich. Dom Akademicki.
Telefon L. 557.
Rachunek P. K. O. l. 127.883.

Kraków 1913. — Nakładem Akademickiego Koła T. S. L.
Czcionkami Krakowskiej Drukarni Nakładowej w Krakowie, Kopernika 8
pod zarządem Adolfa Nowaka.

Dnia 19. marca 1912 r. zmarł w Sierczy pod Wieliczką

ś. p.

FRANCISZEK BARAN

słuchacz rolnictwa,

długoletni pracownik na niwie oświatowej, dwuletni kierownik sekcyi czytelniano-odczytowej naszego Koła. W zmarłym — straciliśmy najtęższego z pomiędzy nas działacza, najdroższego nam wszystkim kolegę i towarzysza w szeregu, człowieka o szerokiej myśli politycznej i bezwzględnej ofiarności — lud swego naturalnego, bo z ludu pochodzącego wodza.

Z górniczej wyszedł chaty, o głodzie i chłodzie piął się własnemi siłami szczebel po szczeblu do wiedzy, niezależności, swobody działania. Prowadziło Go w tej wędrówce Jego własne, gołębio proste i szlachetne serce. Ono Go już w czwartej klasie gimnazyalnej zaciągnęło w szeregi młodzieży, pracującej w ukryciu nad swoim własnym wychowaniem i przygotowaniem do pracy publicznej, — ono na lat parę jeszcze przed skończeniem szkoły średniej kazało mu pójść z książką i słowem w lud od chaty do chaty. Gdy wchodził w życie akademickie był już wyrobionym i znanym oświatowcem. Odrazu też w pierwszym roku objął kierownictwo sekcyi czytelniano-odczytowej Koła naszego. Odtąd wszystek czas wolny, wszystkie siły i energię swoją oddał na usługi podjętej pracy. Tworzył też na każdym kroku nowe podstawy jej i formy.

W sprawozdaniu swoim kierownika sekcyi czytelniano-odczytowej za rok 1912, pisał:

„Dążyliśmy do tego, by włościanin polski rozumiał, czego chcemy od niego, by pojął potrzebę pracy oświatowej i sam w niej czynny brał udział, by przekonał się, że przyczyną główną naszej niemocy jest potrójna polityczna niewola naszego narodu, że walka z moskiewskim i niemieckim najazdem na naszą Ojczyznę, to jedyna droga do odrodzenia“.

Ujęciem tym sformułował ś. p. kolega Franciszek Baran, w sposób trwały zasady ideowe pracy oświatowej. Słowa te są odtąd stale motywem wszystkich naszych oświatowych poczynań.

Praca nad siły, borykanie się z ciężkiemi warunkami życiowemi podkopały zdrowie, dotąd wiernie służące. Przyszła choroba piersiowa, a po roku nieunikniona śmierć.

Nie tylko my boleliśmy nad jego stratą. Szeroko po naszych czytelniach rozeszła się smutna wieść, budząc powszechny żal. Świadectwo to, jak ś. p. nasz kolega i towarzysz umiał sobie jednać serca ludu, z którym się stykał. Żal ten to jedyny pomnik cichego bojownika z ciemnotą o lepsze jutro. Jak zwykle w pracy oświatowej przewidzieć się nie da, kędy padł jego siew i czy owocnym będzie.

Może niedługo jednak w czynach ludu, nad którym pracował, oglądać będziemy plon pracy Jego Jemu podobnych pracowników.

* * *

Ś. p.

ALDONA SZYSTOWSKA

zginęła w Tatrach dnia 8-go lipca 1912 roku.

* * *

Ś. p.

KONSTANTY WIERZBOWSKI

referent sekcyi czytelniano-odczytowej zmarł w Warszawie, w czerwcu 1912 r.

* * *

Drogim pamięci naszej Towarzyszom i Członkom naszego Koła poświęca na tem miejscu żałobne wspomnienie

Wydział Koła.

W pracy naszej roku ubiegłego, którą przedstawić ma sprawozdanie niniejsze, nie można wykazać żadnych zmian zasadniczych, czy to w programie czy w metodach pracy, w stosunku do ostatnich lat.

Założenia, w myśl których występowali nasi poprzednicy, były naszemi założeniami. Dążyliśmy konsekwentnie do tego, by wieś polska, nie była polską od święta, lecz by była gotową do wystąpienia czynnego, gdy chwila tego zażąda.

W metodach pracy trzymaliśmy się w ogólnych zarysach wskazań, podkreślanych w ostatnich sprawozdaniach, postępując pod niejednym względem naprzód, jak o tem świadczą sprawozdania poszczególnych Sekcyi.

W zestawieniach cyfrowych zarysowuje się wyraźnie normalny rozwój Koła, mimo to podkreślić musimy, że nie w jednym szczególe praca nasza nie realizowała wszystkich naszych zamiarów, wszystkich naszych uchwał. W warunkach w jakich pracowaliśmy — jest to zrozumiałe.

Koło nasze, mając być w założeniu szkołą, przygotowującą swych członków do późniejszej umiejętnej pracy obywatelskiej, zmuszone było od lat kilku, dzięki wyjątkowym wprost stosunkom Galicyi zachodniej, prowadzić pracę równocześnie w kilkudziesięciu miejscowościach, a przeto stanąć, jak roczne sprawozdania całego Towarzystwa Szkoły Ludowej wykazują, pod względem rozmiaru pracy w szeregu kilku najintenzywniej pracujących Kół T. S. L. W zjawisku tem nicby nie było dziwnego i budzącego obawy, gdyby w parze z ekspanzyą Koła na zewnątrz szedł rozwój jego wewnętrzny; niestety społeczeństwo akademickie nie wykazuje wcale rosnącego zajęcia się sprawami już nie ściśle oświatowemi, lecz złączonemi z życiem codziennem ludu polskiego. Długie akademickie dyskusye na ten temat nie pobudzają

uczestników do czynnego realizowania swych myśli w naszem Kole, jedynej akademickiej, samodzielnej, instytucyi oświatowej. Dowodem tego liczba członków, utrzymująca się stale w stosunku 10% wszystkich słuchaczy Uniw. Jag. Rosną więc obroty kasowe — liczba członków czynnych ulega raczej pewnemu zmniejszeniu.

Praca Koła rośnie tymczasem z każdym miesiącem, a zmniejszenie jej, a chociażby, utrzymanie w dotychczasowych ramach, leży poza naszą możnością; przykładem tego najlepszym sekcya czytelniano - odczytowa i sekcya wycieczek. W pierwszej z nich mimo, że wbrew zasadzie dawniej uznawanej, nie zakładaliśmy czytelni wszędzie tam, gdzie nas o to proszono, liczba Czytelń wzrosła do tego stopnia, że trudno było wprowadzić w nich tak intenzywną pracę, jak to było naszym zamiarem. W drugiej, przychodziło czasami z największym wysiłkiem pokonać trudności, piętrzące się przy rosnącym ciągle nawale wycieczek. Podkreślić tu musimy nienormalność faktu, że Koło Akademickie, prowadząc akcyę wycieczkową, której inne czynniki, poprzednio się nią zajmujące należycie poprowadzić nie umiały, narażone jest na pokrywanie nieuniknionych w tym dziale pracy niedoborów.

Ponieważ niejednokrotnie wyrażono w Kołach młodzieży życzenia, urządzenia Zjazdu oświatowego młodzieży na wzór jarosławskiego z r. 1908, zwołaliśmy w porozumieniu z Lwowskim Kołem Akademickiem T. S. L. w przeddzień Walnego Zjazdu dn. 27 września do Lwowa Zjazd młodzieży, pracującej oświatowo, wysyłając nań równocześnie 12 delegatów. Referat zasadniczy, ujmujący całokształt naszych zadań oświatowych wygłosił kolega A. Bystroń, przedkładając w końcu rezolucyę, opracowaną w Krakowie przez wszystkich delegowanych z Koła na Zjazd. Niestety w dyskusyi ujawniła się tak wielka rozbieżność, nie zasadniczych pojęć, lecz sposobów ujmowania spraw, że w rezultacie rezolucyę musiano cofnąć. Rezultatów oczekiwanych przez nas, Zjazd lwowski nie przyniósł. Nie wskazał nowych dróg pracy, ani nie przyczynił się do zbliżenia wzajemnego

uczestników, nie znających się przedtem zupełnie między sobą. Próba ta niezupełnie udała nie powinna nas zniechęcać do inicyowania na przyszłość zjazdów młodzieży, które odpowiednio przygotowane — mogłyby mieć wielkie znaczenie dla ustalenia wspólnych metod pracy.

Na Zjeździe Walnym T. S. L. reprezentowane było Koło przez pełną, statutowo dopuszczalną, liczbę delegatów. Niestety rzeczowe i poważne obrady przygłuszane były, tak jak co roku sprawami osobistemi i wyborami.

Z ramienia Koła postawiony był wniosek następującej treści:

Walny Zjazd T. S. L. wzywa Zarząd Główny, by w razie ataków na T. S. L. pojawiających się drukiem, czy słownie, bronił godności T-wa wszelkimi środkami, nie cofając się nawet przed skargą sądową, wobec członków zaś stosował ściśle i bez zastrzeżeń § 14 statutu (wykluczenie).

Ponieważ słuszny ten, jak każdy bezstronny osądzić musi, wniosek wywołał w komisyi sprawodawczej tak gwałtowną dyskusyę, że w razie przeniesienia jej na plenum groziło zerwanie Zjazdu, zdecydowaliśmy się ze względu na dobro T-wa wniosek cofnąć.

Wśród przykrych niezwykłe dla wszystkich uczestników Zjazdu, targów poszczególnych grup politycznych o ilość miejsc w Zarządzie, skreślono na liście nazwisko proponowanego przez nas kol. Czoponowskiego, skarbnika Koła, łamiąc w ten sposób przyrzeczenia dane poprzednio w sprawie udziału młodzieży w Zarządzie Głównym.

W stosunkach zewnętrznych cieszyło się Koło nasze stałem poparciem wszystkich czynników, z którymi miało styczność.

W szczególności więc działalność sekcyi wycieczek nie w jednem była ułatwioną życzliwem stanowiskiem IV. Wydziału Magistratu M. Krakowa w szczególności zaś p. nadradcy Zaczka i p. radcy A. Groellego.

Jak poprzednich lat otrzymało Koło nasze subwencye Zarządu Głównego T. S. L. na prowadzenie wycieczek

w kwocie 800 K (wypłacone dotąd 600 K), oraz od Rady M. Podgórza na prowadzenie wypożyczalni i kursu dla analfabetów K 50, za co winniśmy w tem miejscu złożyć nasze podziękowanie.

Towarzystwo Wzajemnej Pomocy użyczało nam w dalszym ciągu bezinteresownie lokalu, za co wreszcie mogliśmy, za osobną uchwałą Zarządu Głównego dać odpowiedni wyraz naszej podzięki przez wpisanie go w poczet członków założycieli T. S. L.

Podobną uchwałę powziął Zarząd Koła odnośnie do Tow. Miłośników historyi i zabytków miasta Krakowa, któremu podziękować winniśmy za ofiarowanie nam niezwykle cennego kompletu swych wydawnictw i obietnicę zasilania niemi w dalszym ciągu naszej biblioteki podręcznej.

Sprawozdania poszczególnych sekcyi wykazują, jak często musieliśmy się uciekać w naszych pracach do pomocy osób z poza Koła. Za niezwykle ofiarną ich pracę pozwalamy sobie wyrazić im wszystkim nasze serdeczne podziękowanie.

Tadeusz Gutkowski
zastępca przewodniczącego.

Sprawozdanie Sekcyi czytelniano-odczytowej.

Chwila obecna, którą przeżywamy, poprzedzająca może wielkie wypadki, wywołuje potrzebę zastanowienia się nad tem, cośmy naszą pracą zdobyli, czego nam brakuje, jakich metod na przyszłość trzymać się winniśmy, by osiągnąć lepsze jeszcze i pewniejsze rezultaty.

Sprawozdania towarzystw oświatowych różnią się zasadniczo od sprawozdań innych instytucyi. Pracy oświatowej nie ocenia się według efektów liczbowych, lecz według tego, w jakim stosunku całokształt wysiłków pozostawał do zasadniczego celu.

Z utratą niepodległego bytu państwowego traci każdy naród możność swobodnego rozwoju; nie tylko narodowego, lecz także społeczno-gospodarczego, wskutek czego w programie naszej pracy zawsze musimy uwzględniać obie strony działalności.

Realizując pierwszą część założenia, dążyliśmy przedewszystkiem do wyrobienia w masach ludowych poczucia przynależności do narodu polskiego, do zaznajomienia go z dziejami tegoż narodu, do nawiązania nici między przeszłością, a teraźniejszością. Pracę naszą uważamy za pracę narodowo-polityczną. Pragniemy z chłopa uczynić równorzędnie z innemi warstwami społeczeństwa współdziałający czynnik — pragniemy pozyskać go dla idei państwowości polskiej — pragniemy uczynić z niego ten element, na którym przyszła Polska oprzećby się mogła.

Zdajemy sobie jasno sprawę z tego, na jakie trudności tak pojęta praca natrafia i natrafiać musi.

Upadek państwa polskiego przed wprowadzeniem w czyn reform społecznych był najcięższą naszą klęską,

Tkwiąca do dziś dnia w ludzie żywa tradycya pańszczyzny za Polski niepodległej, z drugiej zaś strony przeświadczenie, że rządy zaborcze dobrowolnie uwłaszczyły chłopa, a wreszcie cały ogrom ich wysiłków destrukcyjnych, że wspomnimy tylko kwestyę serwitutową w Królestwie Polskiem, sprawę litewską i rok 1846 w Galicyi — niezmiernie utrudniają wszelką działalność.

Sama idea Polski niepodległej nie wystarcza do pozyskania mas ludowych i ubojowienia ich. Nieświadomość tego, jakim będzie przyszły ustrój Polski i jakim będzie udział warstwy włościańskiej w jej życiu politycznem, strach przed powrotem pańszczyzny i rządów szlachty do dziś dnia nurtujący, doświadczeniem minionych lat wywołana i ugruntowana nieufność i przesadna ostrożność, wreszcie nie dające zaprzeczyć się zżycie ze status quo, nie pozwalają chłopu przejąć się i ukochać samą ideę niepodległości.

Toteż chcąc trafić do przekonania ludu, musimy przychodzić do niego nie tylko z oderwanem hasłem, lecz z pewnym konkretnym programem społecznym. Uważamy, że nie tylko trzeba nam burzyć zaufanie do rządów zaborczych, ową przysłowiową „cesarskość“ chłopa, lecz równocześnie dawać ten materyał, z którego chłop własną pracą myślową, mógłby stworzyć swój samodzielny program społeczny. Dziś program ten jest narzucony z góry. Nie wolno nam zapominać o tem, że warstwy włościańskie, dzięki zmienionym warunkom społecznym, upadkowi wielkiej własności i wzmożonemu znaczeniu pracy, z dnia na dzień coraz większe zyskują prawa w organizmie państwowym obcym i coraz silniej zacieśnia się węzeł łączący ich z zaborcą. Pouczać lud o tych zmianach stosunków społecznych, wskazywać na doniosłą jego rolę w życiu narodowem, na to, że uzyskawszy, może nie w pełni, lecz choćby w części udział w kierowaniu nawą ojczystą, obowiązany jest czuwać nad jej całością — słowem, że ze wzrostem praw ro-

sną równorzędnie i jego obowiązki obywatelskie, jest świętem naszem zadaniem.

Uważamy, że równie doniosłym momentem w tej pracy byłoby dokładne zaznajomienie ludu nie tylko z ustrojem społecznym Polski, co usunęłoby wiele mylnych przekonań, często umyślnie podsuwanych, lecz także z ustrojem i stosunkami politycznemi państw zaborczych. Uświadamianie w tym kierunku znacznie wpłynęłoby na szybsze dojrzewanie polityczne, którego brak dziś masom włościańskim.

Tej pracy stronnictwa polityczne, działające na terenie wiejskim, nie prowadzą, boć przecież agitacyi przedwyborczej pracą nazwać nie możemy. Praca stronnictw politycznych, która poprzedziła pracę oświatową, była wprost fatalną w skutki. Nie stwarzała ona programu ogólnonarodowego, lecz zwracała uwagę chłopa prawie wyłącznie na sprawy związane z życiem w obcym organizmie państwowym, co gorsza, jeśli wręcz nie wywoływała nienawiści klasowych, które do dziś dnia uwidaczniają się w różnicowaniu między chłopem a inteligentem.

Z praw, które w organizmie państwowym obcym mamy, które wywalczyliśmy sobie, w pełni korzystać winniśmy, by skupiać i organizować siły. Czynić to wypada nam nie tylko na polu ideowem, lecz równie silnie na polu ekonomicznem. Praca ta na terenie wiejskim musi iść równorzędnie. Ma to uzasadnienie w nędzy materyalnej mas ludowych, zwłaszcza w kraju naszym. Nie tylko bowiem niewyszkolenie polityczne, brak znajomości praw i obowiązków obywatelskich i tych stosunków, śród których się żyje, lecz w znacznej mierze nędza ekonomiczna utrudnia wszelką działalność w duchu naszym pojętą. Mając na uwadze przedewszystkiem sprawy życia codziennego, a nie znajdując w tym kierunku pomocy ze strony oświatowców, chłop zraża się szybko i uważa wszelką działalność narodowo-oświatową za „zabawkę panów“. To też towarzystwa oświatowe, chcąc pozyskać zaufanie ludu, żywo i czynnie pracę

nad podniesieniem dobrobytu w kraju podjąć powinny i muszą.

Z uznaniem podnosimy działalność stronnictw politycznych, o ile ją na tem polu prowadzą, a nie ograniczają się tylko do wypraszania drobnych koncesyjek i zapomóg żebraczych; widzimy jednak wadę w tem, że praca ta nie idzie w parze ze szczerem uświadamianiem narodowo-politycznem.

Stanowisko rządu do potrzeb gospodarczych kraju nazwać można śmiało co najmniej odpornem; nie tylko nie stara się on o dźwignięcie go i zagospodarowanie, ale nawet nie jest w stanie wstrzymać się od utrudnień i szykan na polu gospodarczem.

Eksploatacya ta jednak naszych dóbr nie poprzestaje tylko na dobrach materyalnych, sięga do naszych dóbr psychicznych. Ojczyzna kurczy się, maleje w sercach społeczeństwa, zwłaszcza zaś mas nieuświadomionych narodowo. To podkreślać musimy.

Zwrócenie baczniejszej uwagi na assocyacye, wogóle na działalność społeczno-ekonomiczną, jest naszym obowiązkiem. Stosunek nasz do tej pracy i sposób oddziaływania omówimy poniżej, tu zwrócimy uwagę jeszcze na jedną sprawę.

Przeglądając sprawozdania Kółek rolniczych lub innych spółek, przekonujemy się, że zarząd ich spoczywa w rękach chłopskich. Zdawałoby się, że chłop na tyle jest już wyrobiony, że samodzielnie prowadzić je potrafi. Bezwątpienia, że pewien procent kierowników doszedł już do tego stopnia wyrobienia, cały jednak szereg spółek wegetuje, jeśli wręcz nie upada wskutek złego kierownictwa i niezaradności. W tych przypadkach obowiązkiem jest naszym spieszyć im z pomocą, czy to w formie odczytów, czy nawet technicznych wskazówek. O ile zaś okaże się potrzeba i będą warunki do zorganizowania i pewność normalnego funkcyonowania, zakładać je. Ale upadek tych instytucyi często spowodowany jest innemi przyczynami. Nawet wzorowe

kierownictwo nie pomoże, gdy ogół będzie odnosił się z nieufnością do spółki i zamiast wspomagać własne, będzie popierał obce przedsiębiorstwa. Zmysł assocyacyjny jest jeszcze bardzo mały wśród naszych włościan. Dlatego w tym kierunku otwiera się wielkie pole dla naszego działania.

Tylokrotnie podkreślana apolityczność pracy T. S. L. jest frazesem. Naród w niewoli pozostający nie tylko nie może zapomnieć o dążnościach wyzwoleńczych, uważać je za coś odświętnego w codziennej walce o byt, lecz musi tę właśnie pracę nad podniesieniem dobrobytu uznawać za szczebel, za środek do uzyskania niepodległości. Hasło „pracy organicznej, pracy od podstaw“ w oczach naszych bankrutuje. Zasadniczą cechą pracy oświatowo-politycznej w duchu narodowym prowadzonej, jest jej apartyjność.

Dopomaganie masom ludowym do podnoszenia ich dobrobytu i wywalczenia należnego im, równego z innemi warstwami stanowiska społecznego i politycznego, uświadamianie w nich całego ogromu obowiązków z równych praw płynących — pozyskanie i przygotowanie ich do walki o niepodległy byt państwowy Rzeczypospolitej Polskiej — jest przewodnią ideą pracy podejmowanej przez nas.

* * *

Szczerze przyznać musimy, że w roku sprawozdawczym w pracy Sekcyi silniej uwzględnialiśmy oddziaływanie w pierwszym kierunku. Niemniej przeto, o ile to było w naszej mocy, staraliśmy się popierać sprawy gospodarcze. Świadczy o tem wymownie cały szereg wyjazdów z referatami „O przesileniu finansowem i kasach Raiffeisena“, spowodowanych obawą runów grożących tym instytucyom. Szerzej rozwinąć akcyi na polu ekonomicznem nie mogliśmy, a przeszkadzał nam w tem głównie brak odpowiednio wyszkolonych pracowników.

Toteż działalność Sekcyi zwróciła się przedewszystkiem w tym kierunku, by przygotować nowy zastęp fachowo wyszkolonych działaczy. W tym celu zorganizowaliśmy w listopadzie i pierwszych dniach grudnia

„Kurs oświatowy".

Chodziło nam przedewszystkiem o ujęcie w całym szeregu referatów wygłoszonych przez prelegentów fachowych, tych kwestyi, z któremi na wsi wciąż się spotykamy. Ferye świąteczne przerwały tę pracę, lecz z początkiem przyszłego roku przystąpi Sekcya znowu do kontynuowania rozpoczętej akcyi i uzupełni kurs specyalnemi seminaryami. Dotychczas odbyły się następujące wykłady:

W Listopadzie.

20. Dr. Maryan Stępowski wygłosił referat p. t.: „Zasadnicze podstawy pracy oświatowej" — obecnych około 100 osób.
21. Ks. Prof. Dr. Zimmermann wygłosił referat p. t.: „Stosunki społeczne i ekonomiczne pod zaborem pruskim" — obecnych 80 osób.
22. P. Zborowski, sekretarz Rady powiatowej, wygłosił referat p. t.: „O znaczeniu autonomii gminnej i o należytem jej sprawowaniu" I. część — ob. 48 osób.
23. Radca Wielgus wygłosił referat p. t.: „O księgach gruntowych i hipotecznych i o sprostowaniu ksiąg gruntowych" — obecnych 43 osób.
25. P. Zborowski, sekr. Rady powiat. wygłosił referat p. t.: „O znaczeniu autonomii gminnej i o należytem jej sprawowaniu", II. część — obecnych 30 osób.
26. P. Boguszewski, instr. hodowl. w Tow. Rolniczem wygłosił ref. p. t.: „Związki hodowlane" — ob. 20 os.
27. Dr. Jasiński, redaktor Tygodnika rolniczego wygłosił referat p. t.: „Towarzystwa rolnicze, rolnicze spółki wytwórcze i spółki producentów bydła" — obecnych 30 osób.
28. P. Zborowski wygłosił referat p. t.: „Powiatowe reprezentacye w Galicyi i ust. budowlana" — ob. 25 os.

W Grudniu.

2. Prof. Dr. Surzycki wygłosił referat p. t.: „Szkolnictwo rolnicze" — obecnych 32 osób.

3. Dr. Taylor wygłosił referat p. t.: „Spółki oszczędności i pożyczek wobec obecnego przesilenia finansowego“ — obecnych 60 osób.
4. Dr. L. Caro wygłosił odczyt p. t.: „Emigracya lądowa i zamorska“ — obecnych 23 osób.
5. Prof. Dr. A. Krzyżanowski wygłosił referat p. t.: „Parcelacya“ — obecnych 20 osób.

Wykłady odbywały się w sali uniwersyteckiej L. 40 od godziny wpół do 8 do wpół do 10 wieczorem. Kart uczestnictwa wydano ogółem 78. Z przykrością stwierdzić musimy, że mimo doboru tematów i referentów frekwencya stale malała, początkowo bowiem wynosiła ona 100, w końcu zaś spadła do 20-tu osób.

Wszystkim tym Szanownym Panom Prelegentom, którzy nie szczędzili trudów i pracy, by dopomódz nam w zrealizowaniu naszej myśli, składamy niniejszem serdeczne podziękowanie, jak również Senatowi Akademickiemu za udzielenie sali na wykłady.

Skuteczność wszelkiej działalności przedewszystkiem zależy od dokładnej znajomości materyału, nad którym ma się pracować. Sama teoretyczna znajomość wsi nie wystarcza, zebranie wiadomości praktycznych jest bardzo utrudnione. Może jedną z poważnych wad naszej pracy jest brak jej ciągłości, ustawiczne „doświadczanie“, wskutek czego wiele pracy idzie na marne. Zadaniem posiedzeń Sekcyi, których odbyło się 13 w ubiegłym roku, było sworzyć tę ciągłość pracy, zastanowić się nad jej metodami i dzielić się doświadczeniem zdobytem przez dłużej pracujących kolegów — z kolegami, którzy w ciągu roku do pracy przystępowali. Zebrania te wypełniły następujące referaty:

11/II. Referat kol. Struczowskiego p. t.: „Nasza praca na wsi“ — obecnych 12.
22/II. Referat kol. Czoponowskiego p. t.: „Czytelnia, jako forma pracy oświatowej“ — obecnych 12.
29/II. Referat kol. Sarny p. t.: „Działalność handlowa Kółek Rolniczych“ — obecnych 8.

13/III. Referat kol. Sarny p. t.: „Działalność oświatowa i gospodarcza Kółek Rolniczych“ — obecnych 11.
20/III. Referat kol. Czoponowskiego pt.: „Biblioteki szkolne i ich znaczenie w pracy nad młodzieżą“.
25/III. Referat kol. Borelowskiego p. t.: „Szkolnictwo ludowe w Galicyi“ — obecnych 16.
4/V. Referat kol. A. Bystronia p. t.: „Ideologia chłopska prof. Jaworskiego“ — obecnych 12.
25/X. Referat kol. Borelowskiego p. t.: „Charakter pracy oświatowej na wsi“ — obecnych 18.
31/X. Referat kol. Swornóga p. t.: „Metody pracy oświatowej na wsi“ — obecnych 32.
6/XII. Referat kol. Ulrycha p. t.: „O przesileniu finansowem i o sytuacyi politycznej“ — obecnych 22.

Trzy zebrania były poświęcone dyskusyi nad regulaminem dla czytelń i niektórym ważniejszym sprawom administracyjnym.

Wielką pomocą w pracy okazała się „Biblioteka dla prelegentów“, którą w roku sprawozdawczym znacznie powiększyliśmy. Obecnie liczy ona 405 dzieł, oraz szereg sprawozdań. Obok biblioteki urządziliśmy dość skromną czytelnię pism ludowych.

Omawiając pracę wewnętrzną, na jeden jeszcze moment zwrócić musimy uwagę. Praca w Kole, zwłaszcza zaś praca w Sekcyi, zapoznając Kolegów ze wsią i całym szeregiem zagadnień społecznych, dozwoli im w przyszłości z zebranych doświadczeń skorzystać, gdy opuściwszy mury uniwersyteckie, wejdą w życie. Mamy niepłonną nadzieję, że cały szereg ludzi, którzy przejdą przez naszą szkołę, stanie w przyszłości na czele instytucyi oświatowych.

Udział kolegów w pracach Sekcyi był bardzo mały. Szczupła tylko garstka kolegów wyjeżdżała na wieś więcej niż 1—2 razy. Czyż w takich warunkach, można mówić o porządnej pracy na wsi? Pozatem na tych kilku bardziej chętnych pracownikach ciążył olbrzymi balast spraw administracyjnych i zajęć mechanicznych (wysyłanie listów, przy-

czem na ogólną sumę, przeszło 2 tysiące pism wysłanych z Koła, było pism Sekcyi około 800, uzupełnianie bibliotek, zakupno książek, wysyłanie okólników, prowadzenie ksiąg i t. d.), który z dnia na dzień wzrastał i wprost przytłaczał ludzi, nie dozwalając zajmować się znacznie ważniejszymi, prawdziwie oświatowemi sprawami.

Ogółem wyjeżdżało z odczytami 58 kolegów
z tego 1—2 razy 43 kolegów
po 2—5 „ 6 „
ponad 5 „ 9 „

Stan ten rzeczy usprawiedliwiają po części: wytężona praca w politycznych stowarzyszeniach akademickich, a zwłaszcza w organizacyach strzeleckich. Sądzimy jednak, że praca w T. S. L. ma tak wielkie znaczenie, że nie powinna ustępować na plan drugi.

Przystępując do scharakteryzowania pracy na zewnątrz, musimy przedewszystkiem omówić typ naszych Czytelń. Na pierwszy plan wysuwają się Czytelnie samoistne t. j. takie, które posiadają swój własny Zarząd. Jak widać z zestawienia tabelarycznego posiadamy obecnie czytelń tego typu 29 t. j. o 8 więcej, niż w poprzednim roku. W zarządach zasiadają z nielicznymi wyjątkami prawie sami włościanie. Praca w tych placówkach polega przedewszystkiem na dawaniu ciągłej inicyatywy przez sam Zarząd, w wielu wypadkach na wykonywaniu przedsięwzięć samodzielnie bez naszej pomocy.

Czytelnie te budzą wielkie zaufanie ludu. Włościanie czując, że kierownictwo i efekt pracy zależy od ich woli, że instytucya jest wyłączną ich własnością, że nie jest narzuconą przez obce czynniki, tem chętniej garną się do niej i ofiarnością na jej cele służą. Z radością witamy fakt, że nie my staramy się na wsi założyć czytelnię, lecz, że chłopi sami z tą prośbą do nas się zwracają. Wszystkie ostatnio zorganizowane czytelnie w liczbie 6, w ten sposób powstały. Odczyty w tych czytelniach nie są narzucane z góry, bo większość czytelni sama się po nie zgłasza.

Udział delegata staje się potrzebą czytelni — to też prośba o przysłanie go poprzedza prawie każde większe przedsięwzięcie. Piędź po po piędzi worywamy się w serca ludu, a zaufanie to zyskujemy przez coraz większe usamodzielnianie czytelń.

Ufamy, że przez wyrabianie pierwiastków samorządnych spełniamy również doniosłe zadanie społeczne. Wykonywanie samorządu gminnego, które przedewszystkiem leży w rękach ludu, nie jest należycie spełniane dlatego, bo włościanin nie jest odpowiednio przygotowanym. Czytelnia ma być właśnie tą szkołą, którą przeszedłszy, chłop będzie umiał z praw swych w pełni korzystać.

Nie od rzeczy będzie zastanowić się nad stosunkiem Czytelni do innych instytucyi assocyacyjnych na wsi. Zmysł spółkowy jest bardzo mały wśród naszych włościan. W tym kierunku znaczenie wpływu Czytelni może być bardzo wielkie. Ciągła czujność i uświadamianie, tak ze strony samego Zarządu Czytelni, jak i ze strony odwiedzających ją prelegentów, wyrobić może tę stałość w działaniu, której brak wśród ludu powoduje upadek wielu bardzo pożytecznych, lecz impulsywnie, wrażeniem chwili wywołanych poczynań. Czytelnia ma być tą instytucyą, która zawsze i wszędzie ma wspierać moralnie wszelkie inne placówki. Jeśli chodzi o nasz udział w tej pracy, to wszędzie staraliśmy się spieszyć z pomocą instytucyom ekonomicznym, czy to doraźnie, czy pośrednio przez zwrócenie się do centralnych zarządów odpowiednich towarzystw z prośbą o gorliwsze zajęcie się nimi, przysłanie lustratora i t. d.

Chociaż obdarzamy czytelnie jak największą samodzielnością i pragniemy, by same bez naszej pomocy pewne czynności przedsiębrały, to przecież pamiętamy, że obowiązkiem naszym jest zawiązywać z jednej strony jak najściślejsze węzły z Czytelniami, z drugiej dopomagać do wzajemnego zapoznawania się członków wszystkich Czytelń.

Toteż głównym celem naszym w pracy po czytelniach samoistnych było: poznać chłopa, wciągnąć go do współpraco-

wnictwa, jak największe do nas wzbudzać zaufanie. Nie chcemy pracować nad ludem — pragniemy pracy z ludem.

Tą ideą kierowani, układaliśmy nowy regulamin dla czytelń samoistnych, który jako dodatek do niniejszego sprawozdania dołączamy. Nie będziemy go tu szeroko omawiać, zwracamy tylko uwagę na ten rozdział, który traktuje o stosunku Koła do Czytelni.

Uważamy, że czytelnie samoistne powinny brać udział w sprawowaniu kontroli nad działalnością Koła i wytyczaniu nowych metod pracy. W myśl tego każda czytelnia powinna być członkiem Koła i powinna przez swego delegata, uposażonego w pełnię praw członkowskich, współdziałać w pracy Koła. Z radością powitalibyśmy owych delegatów na Walnych Zgromadzeniach Koła, na Zjazdach Oświatowych, nawet w naczelnych organach Towarzystwa. Może nowy statut T. S. L., wprowadzając silniejszą spójnię Towarzystwa, dokładniej uwzględni stosunek czytelń do Kół T. S. L. Życie wskazało, praktyka nauczyła nas, że nie Koła po miastach funkcyonujące i odświętnie za pośrednictwem delegata, komunikujące się ze wsią, lecz czytelnie są podstawową jednostką naszej organizacyi. O tem pamiętać musimy.

W roku sprawozdawczym zwróciliśmy pilną uwagę na wzajemne zapoznawanie się członków czytelń. Widząc większe rzesze współbraci w szeregu czytelń zorganizowane, nabiera lud większego zamiłowania do towarzystwa, ambicya nie dozwala mu stać w tyle, czuje, że ta myśl „chłopi, organizujmy się, łączmy się, bo my tylko sami do dziś dnia luzem chodzimy“, zostaje choć w części zrealizowana. Węzeł psychiczny z czytelnią i całem towarzystwem zacieśnia się.

Uznając doniosłe znaczenie „Zjazdu Czytelń“, zorganizowaliśmy go w maju, w rocznicę Konstytucyi 3-go Maja i obchodu ku czci Hugona Kołłątaja.

Zjazd stosunkowo był dość liczny — przybyło bowiem członków około 200, starszych włościan i kobiet,

ogółem z 15-tu czytelń. Na program złożyło się zwiedzanie historycznych pamiątek Krakowa, referat p. St. Rymara, dawnego kierownika Sekcyi czyt.-odczyt. Koła naszego, „O Konstytucyi 3-go Maja i Hugonie Kołłątaju“, wygłoszony na dziedzińcu Wawelskim, wreszcie przedstawienie p. t. „Kościuszko pod Racławicami“ w teatrze miejskim. Dla nas nader miłym momentem było przemówienie druha Kubicy, przewodniczącego Czytelni i Drużyny Bartoszowej w Grojcu. W kilku jędrnych słowach scharakteryzował doniosłość naszej pracy i wzywał zebranych, aby nadal wytrwale stali przy sztandarze oświaty.

Wprowadzony przez poprzednich pracowników „system odpłatny“, zaprowadziliśmy w znacznie większej ilości czytelń. Suma spłat, którą wykazuje sprawozdanie kasowe, najlepszem świadectwem, że czytelnie żyją i rozwijają się normalnie. Praktykowany jeszcze do dziś dnia przez znaczną większość Kół system oddawania czytelniom książek darmo, okazał się nieodpowiednim. Chłop mało sobie ceni „darmochę“, nie wyrabia w sobie przekonania, że na rzecz Towarzystwa, z którego wysiłków on przedewszystkiem korzysta, również materyalnie świadczyć powinien. Wprowadzenie tego systemu pozwala nam na znaczniejsze rozszerzenie działalności. W miejsce ciągłego zmieniania książek w bibliotekach, wprowadziliśmy system oddawania ich na stałe, natomiast baczniejszą uwagę zwracamy na ciągłe kompletowanie i uzupełnianie księgozbiorów. W roku sprawozdawczym uzupełniliśmy 17 bibliotek, w ogólnej liczbie książek 1055.

Zdajemy sobie sprawę z tego, że dzisiejszy stan bibliotek jest w większości niedostateczny. Nie ilość, lecz jakość książek stanowi o dobroci biblioteki. Mając zastępować żywe działanie słowem, działalność prelegentów, biblioteka powinna równocześnie dopomagać szerzeniu pewnej idei, a przez to przygotowywać słuchaczy odczytów, do należytego ich zrozumienia.

Tylko dokładna znajomość stosunków miejscowych każdej pojedynczej wsi, dopomoże do usystematyzowania pracy w tym kierunku. Naturalnie, że biblioteka musi obejmować pewne podstawowe działy: powieściowy, historyczny ze szczególnem uwzględniem historyi walk o niepodległość, społeczny, rolniczy i przyrodniczy, jednak równocześnie należy rozszerzyć dział uwzględniający specyalne potrzeby wsi, by przeciwdziałać pewnym lokalnym ujemnym objawom społecznym, jak np. pijaństwo, nadmierna emigracya i t. p.

Działalność w tym kierunku utrudnia w znacznej mierze brak dobrego katalogu popularnych dzieł ludowych, opracowany bowiem w r. 1908 przez Zarząd Główny jest obecnie przestarzały. Brakowi temu pragnęliśmy zaradzić przez utworzenie katalogu kartkowego, który po pewnym czasie dozwoli nam ułożyć nowy katalog bibliotek wiejskich.

Czytelń bez własnego Zarządu utrzymywaliśmy 13, charakterystyczną cechą ich jest to, że kieruje niemi miejscowa inteligencya. Działalność omówiona wyżej w sprawozdaniu o czytelniach samoistnych jest tu znacznie utrudnioną, to też staraliśmy się, o ile możności, zmieniać je na samoistne.

Ogółem odbyło się w roku sprawozdawczym 159 wyjazdów. Jak widać z zestawienia tabelarycznego przeważa w odczytach typ wieców; pierwsze miejsce zajmują wiece, w sprawie upaństwowienia szkół T. S. L. w Białej, w liczbie 29. Uważaliśmy za swój obowiązek dopomódz Zarządowi Głównemu w przeprowadzeniu tej akcyi.

Referowanie tej sprawy posłużyło nam równocześnie do zaznajomienia członków czytelń z organizacyą i całą działalnością T. S. L., co zawsze jest pożądanem, gdyż bardzo mała tylko ilość włościan zdaje sobie z tego sprawę, a większość posiada wprost mylne pojęcia, dzięki nieuzasadnionym napaściom na T. S. L. ze strony niektórych pism ludowych.

Obok wyżej wymienionych urządziliśmy kilka wieców chełmskich, przeważną bowiem ilość wsi zaznajomiliśmy z tą sprawą w poprzednim roku.

Nadmienić wypada, że korzystając z zaproszeń urządziliśmy 25 odczytów w miejscowościach, w których nie mamy czytelni.

Referenci nasi odwiedzili następujące miejscowości:

Bolęcin — Kol. Świerczewski, Karczewski: Wiec bialski 85 osób.
Brzeszcze — Kol. Błoński: Sprawa chełmska. — 300 osób.
„ „ „ O Konstytucyi 3-go Maja i Hug. Kołłątaju — 140 osób.
Gdów — Kol. Grażyński: Wiec bialski.
Grabie — Kol. Swornóg: Wyjazd informacyjny.
Gruszów — Kol. Koniński: O Kościuszce — 200 osób.
Koźmice — Kol. Drzewicki: Wyjazd informacyjny.
Krze — Kol. Błoński: Hugo Kołłątaj i jego dzieło Konstytucya 3-go Maja.
Krze — Kol. Borelowski brał udział przy otwarciu Domu lud.
Liszki — Kol. Libicki, R. Gutkowski, Zajdler: O Sienkiewiczu (z obrazami świetlnymi) — 150 osób.
Maków — Kol. Libicki: Wiec chełmski — 300 osób.
Mietniów — Kol. Czoponowski: Prawo spadkowe — 40 os.
Modlnica — Kol. Świerczewski: Wyjazd informacyjny.
Nieszkowice Wielkie — Kol. Koczwara: Wiec bialski.
Przebieczany — Kol. Pfeiffer: Wyjazd informacyjny.
Siersza Wodna — Kol. Długosz: Sprawa chełmska — 250 os.
Sygneczów — Kol. Koniński: Wyjazd informacyjny.
„ — Kol. Sosin: Wiec bialski.
Szczepanów — Kol. Koczwara: Sprawa chełmska — 70 os.
Szczakowa — Kol. Ulrych: Sprawa chełmska — 300 osób.
„ — Kol. Błoński: Wiec bialski — 150 osób.
Wadowice Górne — Kol. Prade: Sprawa chełmska — 70 os.
„ „ „ „ Wiec bialski.

Wola wadowska — Kol. Prade: Wiec bialski.
Wróblowice — Kol. Czoponowski: Wiec bialski — 30 osób.

Pozatem 3 naszych delegatów wzięło udział w wiecu oświatowym, który się odbył 24. listopada b. r. w Trzebini.

* * *

Zestawiając ilość czytelń i wypożyczalń szkolnych w poszczególnych powiatach widzimy, że praca nasza koncetruje się w powiatach: Wielickim (17), Bocheńskim (9), Krakowskim (9), Podgórskim (7) i Chrzanowskim (6). Szybkie rozgraniczenie działalności Kół na pewne ściśle oznaczone terytorya nie jest możliwem z powodu znacznych różnic w intenzywności pracy poszczególnych Kół i ich zasobów materyalnych. Z radością podnieść musimy, że nieczynne dotychczas Koło w Wieliczce, rozpoczęło w ubiegłym roku niezwykle energiczną działalność oświatową.

Jednem z najbardziej zaniedbanych pól działalności oświatowej jest praca nad dorastającą młodzieżą wiejską. Często przekonujemy się w pracy naszej, że w pewnych miejscowościach nie można poruszyć starszych włościan, że jedynym sposobem wszczęcia działalności jest pozyskanie i zorganizowanie młodzieży. Można tego dokonać albo przez wciągnięcie jej do czytelni, ale wówczas forma i metody pracy muszą być całkiem inne, niż w tych czytelniach, gdzie się grupują starsi; można założyć teatr amatorski, do czego młodzież bardzo chętnie się garnie, jednak formą pracy, która łączy z jednej strony interes wsi z interesem naszym, jest straż pożarna lub organizacye strzeleckie i Drużyny Bartoszowe, które zwłaszcza w ostatnich czasach oraz więcej zyskują zwolenników i coraz silniej rozkrzewiają się na wsi.

Jesteśmy świadomi tego, że praca nasza znajdzie wielu krytyków, że zwłaszcza spotka nas ten zarzut, że wiele projektowaliśmy, a mało wykonali.

Jedną na to mamy odpowiedź: dajcie nam ludzi, którzy szczerze pokochawszy ideę, z pełną gotowością i poświęceniem jęliby się pracy nad wydobyciem, ujawnieniem i zor-

ganizowaniem utajonych sił ludu, by wraz z nim i z jego współdziałaniem przeorać niwę społeczną pod lepszy siew przyszłości.

Kierownikiem sekcyi do 1 lipca był kol. A. Drzewicki, referentami kol. Majeranowski, Naramowski, Nowicka i Sobolewska. Po feryach wakacyjnych pracowali jako referenci kol. Koniński, Brzeziński, Badiorówna i Mitera.

Ludwik Majeranowski,
kierownik Sekcyi czyt.-odczytowej.

Czytelnie samoistne.

L.	Miejscowość	Powiat	Rok założenia	Zarząd	Liczba książek	Liczba wyjazdów	Referenci i tematy odczytów	Przeciętna ilość obecn.	Uwagi
1	Balice	Kraków	1909	Książe Hieronim Radziwiłł Jan Kański kier. szkoły	111	3	Kol. Struczowski: O znaczeniu kooperatywy. Kol. Majeranowski: Lustracya. „ Majeranowski, Małuski: O użyciu krów do zaprzęgu.	20	
2	Bielcza	Brzesko	1912	Józef Wojdak rolnik	105	13	Kol. Stano, Pfeiffer: Czasy Kościuszkowskie, z obr. świetl. Kol. Świerczewski: Powstanie 1831 r., z obr. świetl. Kol. Pfeiffer: Urocz. otwarcie czytelni. Kol. Hamielec: O sadownictwie. Kol. Hamielec: 5 odczytów z hist. Polski. Kol. Hamielec: O reformie wyborczej. Kol. Koczwara, Żelazny: Powstanie 1863 r., z obr. świetl. Kol. Błoński: Sprawa polska w chwili obecnej.	80	Założona w r. 1912.
3	Bogucice	Wieliczka	1906	Jan Kaszowski rolnik	266	4	Kol. Struczowski: Walne Zgromadzenie. Kol. Dmytrow: Urocz. „Swięconego". Kol. Kubiak: Wiec bialski. Kol. Koniński: Uroczystość „Opłatka".	30	Uzupełn. w 1912 r.
4	Brzóza Stadnicka	Łańcut	1908	Maciej Stopyra kier. szkoły Buszta Antoni, rolnik	90	1	Kol. Kubal: Lustracya. Referentów nie wysyłano z powodu wielkiej odległości czytelni.	—	

L.	Miejscowość	Powiat	Rok założenia	Zarząd	Liczba książek	Liczba wyjazdów	Referenci i tematy odczytów	Przeciętna ilość obecn.	Uwagi
5	Byszyce	Wieliczka	1911	Michał Róg rolnik	125	3	Kol. Drzewicki, Dmytrow: Prawo hipoteczne i spadkowe. Kol. Swolkien, Swiechowski, Karczewski: Wiec bialski. Kol. Bagiński, Mitera: O powstaniu 1863 r.	30	
6	Czarnochowice	„	1902	Wojciech Gawlik rolnik	120	3	Kol. Czoponowski: Walne zgromadzenie i lustracya czytelni. Kol. Gutkowski: O powstaniu Kościuszkowskiem. 1 odczyt nie odbył się.	20	Uzupełn. w 1912 r.
7	Czerna	Chrzanów	1912	Jan Gleń rolnik	153	2	Kol. Swierczewski: O powstaniu 1831 r., dwa odczyty z obr. świetl.	60	Założona w 1912 r.
8	Filipowice	„	1912	Józef Bodzenta rolnik	100	2	Kol. Koniński, Zelazny: Otwarcie czytelni. Kol. Świerczewski, Koniński: O powstaniu 1831 r.. z obr. świętl.	150	Założona i uzupełn. w 1912 r.
9	Gorzków	Wieliczka	1909	Piotr Ślęczka rolnik	200	4	Kol. Borelowski: Parlament i sejm. Kol. Struczowski: O prawie spadkow. Kol. Świechowski, Swolkien, Karczewski: Wiec bialski. Kol. Bagiński: O powstaniu 1863 r.	15	Uzupełn. w 1912 r.
10	Grojec	Chrzanów	1909	Antoni Kubica górnik-rolnik	300	4	Kol. Drzewicki: Walne zgromadzenie. Kol. Drzewicki: Spółki drenarskie. Kol. Borelowski: Wiec bialski. 1 odczyt nie odbył się.	40	Uzupełn. w 1912 r.

11	Krzyszkowice	Wieliczka	1911	Józef Kaczmarczyk rolnik	303	3	Kol. Struczowski, Naramowski: Walne zgromadzenie. Kol Sosin: O powstaniu 1831 r. Kol. Swornóg: Lustracya.	20	Uzupełn. w 1912 r.
12	Miękinia	Chrzanów	1912	Jan Tegel buchalter	125	1	Kol. Swierczewski, Rzepecki: Uroczyste otwarcie czytelni.	300	Założona w 1912 r.
13	Mokrzyska	Brzesko	1910	Józef Wszołek rolnik	104	3	Kol. Koczwara: O Chełmszczyźnie. Kol. Naramowski: Wiec bialski. Kol. Koczwara: Przesilenie finansowe i sprawa polska w dobie obecnej.	60	
14	Morawica	Kraków	1900	Kazimierz Sikorski rolnik	180	6	Kol. Majeranowski, Gołąb: Walne zgr. Kol. Majeranowski: Obrazy Grottgera. Kol. Drzewicki, Czoponowski: Lustr. Kol. Dmytrow: O nawozach sztuczn. Kol. Czarnecki: Jan III. pod Wiedniem, z obr. świetl. Kol. Majeranowski: Urocz. „Opłatka".	40	Uzupełn. w 1912 r.
15	Mydlniki	„	1906	Franciszek Banduła młynarz	83	5	Kol. Czoponowski: Walne Zgromadz. Kol. Cierniak: Wiec bialski. Kol. ks. Śledziowski: Zgubne skutki pijaństwa. Kol. Majeranowski: Lustracya. Kol. Naramowski: Hygiena a zdrowie.	50	
16	Nowa Góra	Chrzanów	1912	Ks. Wojciech Szmyd	360	3	Kol. Cierniak, Majeranowski: Obrazy Grottgera, ze skiopt. Kol. Pajdowski: Ratowanie w nagłych przypadkach choroby. Kol. Derewlaniuk, Małuski: Obchód ku czci Piotra Skargi.	200	Założona i uzupełn. w 1912 r.

L.	Miejscowość	Powiat	Rok założenia	Zarząd	Liczba książek	Liczba wyjazdów	Referenci i tematy odczytów	Przeciętna ilość obecn.	Uwagi
17	Płaza	Chrzanów	1900	Stanisław Bąba rolnik	281	5	Kol. Koczwara: O położeniu Polaków pod zaborem pruskim. Kol. Kopeć: Wiec bialski. Kol. Bobek: Stanowisko nasze w dobie obecnej. Kol. Polkowski: Lustracya. Kol. Koniński: Walne Zgromadzenie.	50	Uzupełn. w 1912 r.
18	Przeciszów	Oświęcim	1907	Stanisław Pawela rolnik	218	6	Kol. Dmytrow: Walne Zgromadzenie. Kol. Dmytrow: O budowie kanałów w Galicyi. Kol. T. Gutkowski: Wiec bialski. Kol. Majeranowski: O wojnie ros.-jap. Błoński, Czarnecki: O wywłaszczeniu. Kol. Błoński: Sprawa polska w dobie obecnej.	80	Uzupełn. w 1912 r.
19	Przytkowice	Wadowice	1906	Jakób Sałustowicz kier. szkoły	206	2	Kol. Czoponowski: O położeniu Polaków pod trzema zaborami. Kol. Błoński: Wiec bialski.	40	
20	Radomyśl	Tarnobrzeg	1901	M. Geneja	342	—	Referentów nie wysyła się z powodu wielkiej odległości i znacznych kosztów podróży.	—	Uzupełn. w 1912 r.
21	Siepraw	Wieliczka	1910	Franciszek Wilk rolnik	124	5	Kol. Struczowski: O prawie spadkowem. Kol. Struczowski: Walne Zgromadz. Kol. Borelowski: Wiec bialski. Kol. Koczwara: Położenie ekon. Galicyi. Kol. Żelazny, Mitera: Przesilenie finansowe i obecna sytuacya.	15	Uzupełn. w 1912 r.
22	Siercza	„	1912	Ludwik Lepiarz	256	2	Kol. Swornóg: Wiec bialski. Kol. Waszkiewicz, Lenartowicz: Przesilenie finans. i obecna sytuacya pol.		Przejęto od VI. Koła T. S. L.

L.	Miejscowość	Powiat	Rok założenia	Zarząd	Liczba książek	Liczba wyjazdów	Referenci i tematy odczytów	Przeciętna ilość obecn.	Uwagi
23	Skotniki	Podgórze	1911	Ignacy Stemborowski majster ciesielski	45	3	Kol. Struczowski: Walne Zgromadz. Kol. Tomaszewski: Przesilenie finansowe i obecna sytuacya polityczna. Jeden wyjazd nie udał się.	80	
24	Strumiany	Wieliczka	1910	Jakób Flak rolnik	147	6	Kol. Czoponowski: Lustracya. Kol. Czoponowski: Królowa Korony Polskiej, z obr. świetl. Kol. Czoponowski: Walne Zgromadz. Kol. Drzewicki, Dmytrów: Obrona Częstochowy, z obr. świetl. Kol. Czoponowski: Przesilenie finansowe a obecna sytuacya polityczna. 1 wyjazd nie udał się.	40	
25	Tomaszowice	Kraków	1912	Jan Szumiec rolnik	100	2	Kol. Swierczewski, Majeranowski: Uroczyste otwarcie czytelni. Kol. Swierczewski, Majeranowski: Zgubne skutki pijaństwa, z obr. świetl.	100	Założona w r. 1912
26	Wola Batorska	Bochnia	1907	Szymon Węgliński kier. szkoły	96	5	Kol. Naramowski, Gutkowski: Wiec bialski. Kol. Naramowski: Zgubne skutki alkoholu. Kol. Struczowski: O prawie spadk. Kol. Naramowski, Borelowski: Przesilenie finansowe i obecna sytuacya polityczna.	40	
27	Zielonki	Kraków	1904	W. Orzechowski rolnik	85	2	Kol. Cierniak: Wiec bialski. Kol. Swierczewski: Przesilenie finansowe i obecna sytuacya polityczna.	30	
28	Zwierzyniec	„	1904	Florczyk kier. szkoły	501	2	Kol. Ulrych: Walne Zgromadzenie. Kol. Ulrych: Sprawa chełmska.	60	Uzupełn. w 1912 r.
29	Żabno	Tarnobrzeg	1903	Stefan Wiktor kier. szkoły	120	—	Referentów nie wysyłano z powodu wielkiej odległości czytelni.	—	

Wypożyczalnie bez własnego Zarządu.

L.	Miejscowość	Powiat	Rok założenia	Kierownik wypożyczalni	Ilość książek	Ilość wyjazdów	Referenci i tematy odczytów (pogadanek)	Przeciętna ilość obecnych	Uwagi
1	Buczyna	Bochnia	1904	Jan Matus rolnik	123	1	Kol. Stano: Wiec bialski.	50	
2	Damienice	„	1903	Jan Wojas kier. szkoły	253	5	Kol. Gołąb: Lustracya. Kol Drzewicki, Dmytrow: O kooperatywie. Kol. Nowicka, Gutkowski: O Kościuszce z obr. świetl. Kol. R. Gutkowski: Wiec bialski. Kol. Ulrych: Przesilenie finansowe i obecna sytuacya polityczna.	40	Uzupełniono w 1912 r.
3	Fałkowice	Wieliczka	1908	Ludwik Ciężarek rolnik	58	1	Kol. Naramowski: O strasznym wrogu naszym — alkoholu.	35	Uzupełniono w 1912 r.
4	Gaik Brzezowa	„	1907	Stanisław Czerwiński właściciel dóbr	226	—	Z powodu znacznej odległości wysyłanie referentów bardzo utrudnione.	—	Uzupełniono w 1912 r.
5	Kłaj	Bochnia	1907	Karol Sobas rolnik	179	7	Kol. Jadach: Lustracya. Kol. Koczwara: O drużynach Bartosz. Kol. Drzewicki, Cheliński: Postępowanie w sprawach hipotecznych. Kol. Drzewicki: Waine zgromadzenie. Kol. Gnoiński, Majeranowski: O alkoholu (z obraz. świetl.) Kol. Swierczewski, Fichna: O powstaniu 1831. Odczyt nie odbył się.	50	

6	Podłęże	„	1907	Franciszek Nowak młynarz	123	3	Kol. Struczowski: O Sejmie. Kol. Bobek: O drużynach Bartoszow.	15	
7	Pogwizdów	„	1904	Fr. Gawłowicz kier. szkoły	131	3	Kol. Dmytrow: Wiec bialski. Kol. Drzewicki: Prawo spadkowe. Kol. Koniński: O powstaniu 1863.	20	
8	Radziszów	Podgórze	1906	Józef Cieszanowski kier. szkoły	100	3	Kol. Zagóra: Wiec bialski. Kol. Pajdowski: Ratownictwo w nagłych wypadkach choroby. Kol. Swornóg, Żelazny: Przesilenie finansowe i obecna sytuacya politycz.	100	
9	Siedlec	Bochnia	1906	Walenty Stabrawa kier. szkoły	82	2	Kol. Struczowski: O prawie spadkow. Kol. Orłowski: Wiec bialski.	90	
10	Targowisko	„	1906	Mikołaj Świegoda rolnik, A. Samek kier. szkoły	70	3	Kol. Dmytrow: O dochodach z ziemi. Kol. Bieniasz: Wiec bialski. Kol. Naramowski, Kozłowski: O zgubnych skutkach picia alkoholu (z obr. świetl.)	50	
11	Wieniec	„	1907	Klementyna Chrobakówna, nauczycielka	95	2	Kol. Pfeiffer: Wiec bialski. Kol. Rukasz, Wilczyński: Przesilenie finansowe i obecna sytuacya polit.	15	
12	Witanowice	Wadowice	1911	Tatarczuchówna nauczycielka	65	2	Kol. Majeranowski: Wiec bialski. Kol Sosin, Liszka: Kasy Raiffeisena wobec obecnego przesilenla finans.	20	
13	Zborówek	Wieliczka	1903	Jan Augustynek rolnik	124	2	Kol. Majeranowski: O potrzebie oświaty. Kol. Łapiński: Wiec bialski.	20	

Sprawozdanie Sekcyi szkolnej.

Pracę lat poprzednich, podjętą w kierunku narodowo-oświatowym, prowadziła Sekcya szkolna w 1912 r. nad dziećmi szkół początkowych, tak miejskich, jako też wiejskich.

Uzupełnienie braków obecnego programu i systemu szkolnego z jednej strony, z drugiej zaszczepienie i rozwijanie miłości Ojczyzny, kształcenie charakterów — było jednem zadaniem Sekcyi. Drugie zadanie — to walka z analfabetyzmem, jako wielką przeszkodą do podniesienia narodu, czy to pod względem ekonomicznym, czy duchowym.

W roku sprawozdawczym prowadzona była przez Sekcyę praca w dwóch szkołach żeńskich: św. Salomei w Krakowie i na Zwierzyńcu w II., III. i IV. klasie.

Przychodziły tam koleżanki dwa razy na tydzień, udzielały dzieciom pomocy w nauce, a oprócz tego miewały pogadanki z dziedziny historyi Polski i przyrody.

Chcąc dzieci silniej związać z uczelnią, urządzała Sekcya zabawy, wycieczki, pogadanki ze skioptikonem i przedstawienia amatorskie, połączone ze śpiewem i deklamacyą. Pogadanek ze skioptikonem odbyło się 5, przedstawień 3.

Aby dzieciom, uczęszczającym na pogadanki dostarczyć zdrowej lektury, utrzymuje Sekcya przy obu uczelniach biblioteczki, zmieniane co pewien krótki przeciąg czasu, obejmujące obecnie 144 dzieł. Ze szkółek korzystało ogółem 80 dzieci.

Na Podgórzu w szkole im. Tadeusza Kościuszki prowadziła Sekcya szkolna wypożyczalnię bezpłatną dla młodzieży. Dla wypożyczających urządzono cykl pogadanek z historyi polskiej, osobno dla starszych, osobno dla młodszych. Uczęszczających na pogadanki było 30, do wypożyczalni 200, z czego co niedzielę po zmianę zgłasza się około 60 czytelników.

Przy tej samej szkole, podobnie jak w latach poprzednich, urządziła Sekcya kurs dla analfabetów starszych. W program kursu wchodziła nauka czytania, pisania i najprostszych zadań rachunkowych.

Wielki nacisk kładła Sekcya na pracę wśród dzieci wiejskich, prowadzoną przez zakładanie wypożyczalń szkolnych i przez pogadanki z obrazami świetlnymi.

Rzeczą, którą chcemy szczególnie zaakcentować, jest wprowadzony do wypożyczalń szkolnych system spłacania kosztów przez czytelników. System ten nie jest rozwinięty należycie, mimo to jednak możemy się pochwalić stosunkowo znaczną sumą, złożoną na książki przez wiejskie dzieci szkolne.

Dla dzieci powiatu wielickiego, w którym najintenzywniej jest przez nas prowadzona praca oświatowa, urządziliśmy wielką wycieczkę do Krakowa, w której wzięło udział około 500 dzieci szkolnych. W pracy, prowadzonej przez nas na wsi, bardzo chętnie pomagało nam Nauczycielstwo, za co na tem miejscu składamy staropolskie: „Bóg zapłać". Ponadto podkreślić musimy wielką ofiarność uczennic IV. klasy gimnazym im. Królowej Jadwigi, które, zaoszczędzonym przez siebie groszem, przyczyniły się do założenia wypożyczalni szkolnych w Kłyżu i Nowej Wsi.

Zdając sobie dokładnie sprawę z tego, że do pracy praktycznej, aby ona była skuteczną, konieczne jest odpowiednie przygotowanie, zajmowała się Sekcya szkolna rozmaitemi zagadnieniami teoretycznemi. Na zebraniach Sekcyi odbywały się dyskusye nad sposobami i zakresem pracy, prowadzonej nad dziećmi. Zasięgaliśmy również rad u osób fachowych, przyczem składamy serdeczne podziękowanie pani dr. Orsza-Radlińskiej za udzielenie nam cennych wskazówek w odczycie pt.: „O pogadankach historycznych dla dzieci".

Helena Borowska
kierowniczka Sekcyi szkolnej.

Biblioteki szkolne.

L.	Miejscowość	Powiat	Data założenia	Kierownik	Ilość książek	Ilość odczytów	Referent i temat odczytu (pogadanki)	Ilość obecnych	Uzupełnienia w 1912
1	Bugaj	Wieliczka	1910	Jadwiga Stefańska	59	3	Kol. Nowicka, Sobolewska: O Królowej Jadwidze Kol. Prade: Wiec bialski, 1 odczyt nie odbył się	40	—
2	Guazuwira	Parana(Brazylia)	1912	Klotylda Gontarska	60	—	—	—	założ. w 1912
3	Kaszów	Kraków	1911	Felicya Krzesiwówna	100	—	—	—	1912
4	Kobierzyn	Podgórze	1906	Wincenty Kański	155	1	Kol. Koczwara: O powstaniu 1831 r.	180	1912
5	Kosocice	„	1904	W. Borzęcka	100	—	—	—	—
6	Kostrze	„	1904	Wojciech Rudnik	110	—	—	—	1912
7	Kraków (szk. św. Sal.)	Kraków	1909	W. Stypkowska	54	2	Kol. Renardówna: Legendy o M. B. Kol. Fichna: O Kazimierzu W.	30	—
8	Kłyż	Tarnobrzeg	1912	Teofila Wójcikówna	100	—	—	—	założ. w 1912
9	Lednica Niem.	Wieliczka	1906	Edward Butz	244	—	—	—	1912
10	Maruszyna	Nowy Targ	1911	M. Maceluchówna	100	—	—	—	—
11	Milówka	Brzesko	1906	Stanisław Korman	100	—	—	—	—
12	Nowa Wieś	Wieliczka	1912	Anna Bergelówna	72	1	Kol. Kern: Królowa Korony Polskiej (z obr. świetl.)	150	założ. w 1912
13	Osielec	Myślenice	1911	Jadwiga Skibińska	123	—	—	—	1912
14	Podgórze (szkoła)	Podgórze	1906	Sekcya Szk. AK.TSL.	458	2	Kol. Stawiarska: O Krasnoludkach i sierotce Marysi. O Ziemi św.	—	—
15	Ponice	Nowy Targ	1912	J. Adamczykówna	120	—	—	—	założ. w 1912
16	Radwan	Dąbrowa	1911	Zofia Popielówna	89	—	—	—	—
17	Roczyny	Wadowice	1911	Janina Paszczówna	132	—	—	—	1912
18	Samborek	Podgórze	1911	Stanisław Radzik	152	1	Kol. Langierówna: O Krasnoludkach	80	1912
19	Spytkowice	Oświęcim	1911	Teofil Skibiński	130	—	—	—	1912
20	Strumiany	Wieliczka	1912	Eleon. Czoponowska	186	1	Kol. Czoponowska: O Krasnoludkach i sierotce Marysi	100	założ. w 1912
21	Sucha	Żywiec	1911	Stef. Majeranówna	120	—	—	—	1912
22	Węgrzce	Wieliczka	1912	Wanda Otwinowska	111	—	—	—	założ. w 1912
23	Zakrzów	Wieliczka	1905	Alojzy Czupryna	60	—	—	—	—
24	Zwierzyniec(szk.)	Kraków	1911	Sekcya Szk. AK.TSL.	90	1	Kol. Langierówna: O Krasnoludkach	38	—

Sprawozdanie Sekcyi wycieczek szkolnych i ludowych.

Z roku na rok wzmagający się ruch wycieczkowy do Krakowa zniewala nas do głębszego ujęcia tego zjawiska, do wejrzenia w przyczyny tegoż, oraz do wytworzenia metody pracy, jaka powinna cechować każdą robotę oświatową.

Pierwotnie — wycieczki przybywające do Krakowa, z braku instytucyi, któraby się zajęła oprowadzaniem tychże, wyjeżdżały, niewiele wynosząc z pobytu w Krakowie. Zorganizowanie akcyi wycieczkowej, jak zwykle w takich wypadkach, napotykało na wiele przeszkód, jak brak ludzi odpowiednich do oprowadzania, brak kwater i t. d. Wycieczki włościańskie, przeważnie bardzo liczne, złożone niejednokrotnie z paruset osób, nie mogły być w należyty sposób przyjęte ze względów technicznych. Oprowadzanie ograniczało się wówczas li tylko do wskazywania, oraz objaśniania pamiątek z naszej historyi; czynnikom wychowawczym nie przypisywano odpowiedniej roli. Jedynie zapoznanie zwiedzających z potęgą naszej przeszłości oraz nędzą teraźniejszości może obudzić w szerokich masach dążności wyzwoleńcze. Każdy zwiedzający chłop czy inteligent musi dojść do przekonania, że najświętszym obowiązkiem wszystkich warstw narodu jest dążnośc do odzyskania niepodległości politycznej. Podobnie i wycieczki szkolne powinny potęgować istniejące uczucia patryotyczne i budzić wygasłe pod wpływem szkoły zaborczej.

Do czynników wychowawczych, już w latach poprzednich praktykowanych, jak teatr, wprowadziliśmy nowy, tj.

urządzanie dla niektórych wycieczek, dłuższy czas w Krakowie przebywających, odczytów z zakresu polskich stosunków oświatowych, ekonomicznych i politycznych. Doświadczenie wykazuje całą doniosłość tej innowacyi.

Między uczestników pewnej części wycieczek rozdawaliśmy odpowiednie do nastroju chwili broszury.

W roku ubiegłym, jak podają załączone wykazy ruch wycieczkowy znacznie się wzmógł, smutną tu jednak stronę zauważyć musimy, mianowicie, znikomą liczbę wycieczek z zaboru pruskiego, gdyż zaledwie 5, złożonych z 131 osób, oraz z zaboru rosyjskiego 12, z 340 uczestnikami. Zorganizowanie akcyi wycieczkowej do Krakowa w tych zaborach uważamy za wskazane podjąć, czy to drogą nawiązywania stosunków z istniejącemi tam instytucyami oświatowymi, czy to drogą propagandy w prasie.

Ze względu na panujące pod zaborami rosyjskim i pruskim stosunki, uważaliśmy za stosowne zastąpić w statystyce miejscowości, z których organizowano wycieczki, gwiazdkami.

Najważniejszą rolę w organizowaniu wycieczek pod zaborem austryackim odegrało nauczycielstwo ludowe i duchowieństwo; odmienne warunki pozostałych dwu zaborów sprawiają, że ruch wycieczkowy nie może być tam zorganizowany systematycznie, a rozwija się jedynie pod wpływem inicyatywy prywatnej lub stowarzyszeniowej. Te same warunki utrudniają urządzanie wycieczek na kresach.

Wycieczki kierowane przez nas, zwiedzały niejednokrotnie najbliższe okolice Krakowa, urządzaliśmy wycieczki do salin wielickich, Niepołomic, Bielan, Tyńca i t. d. Wycieczki Tatrzańskie przekazywaliśmy Akad. Związkowi Sportowemu.

Wzmożenie ruchu wycieczkowego wiąże się ściśle ze sprawą kwater; wybudowanie domu ludowego, uchwalone już przez Radę miejską m. Krakowa w r. 1909 jest rzeczą pilną i konieczną. Mimo, że sprawa ta do tej chwili pomyślnie załatwioną nie została, zaznaczyć musimy, że dzięki

zakupnu przez Magistrat m. Krakowa 100 łóżek i preliminowanemu na r. 1913 również 100 — posunęła się ona o krok naprzód.

Dzięki hojnemu darowi Tow. Miłośników historyi i zabytków m. Krakowa, które przekazało nam wszystkie swe dotychczasowe wydawnictwa, oraz znaczniejszym zakupom, zdołaliśmy założyć pokaźną bibliotekę podręczną dla przewodników, tak, że odtąd znaleść oni będą mogli tam wszystkie dzieła potrzebne do dokładnego zaznajomienia się z dziejami Krakowa.

Bez przechwałek możemy powiedzieć, że od chwili przybycia wycieczki, aż do jej odjazdu załatwialiśmy sami wszystkie sprawy z przyjęciem tejże związane.

Przyznać jednak musimy, że wszędzie udzielano nam pomocy w spełnianiu tych obowiązków, za co składamy tu serdeczne podziękowanie, a w szczególności: Magistratowi m. Krakowa, Zarządom Katedry, Zamku królewskiego, Muzeum Narodowego, Muzeum Czartoryskich, Zarządowi salinarnemu w Wieliczce, Zarządowi tanich kuchni oraz Kierownictwu Regulacyi Wisły.

Praca nasza była niezwykle ułatwiona przez to, że działalność Sekcyi poprzedził kurs dla przewodników, prowadzony przez JWP. prof. M. Żmigrodzkiego z zakresu historyi sztuki i dziejów Krakowa. Niech mu wzmożona świadomość narodowa uczestników wycieczek będzie nagrodą za tę pracę.

Bronisław Rukasz,
kierownik Sekcyi wycieczek szkolnych
i ludowych.

L. p.	Miejscowość	Dni pobytu	Liczba uczestników				Liczba wycieczek				Wycieczki do Wieliczki
			ogólna	dorosłych	młodzieży	dzieci	z zab. austr.	z zab. prusk.	z zab. ros.	z krajów innych	
1	⁂ szkoła ⁂	2	12	2	10	—	—	—	1	—	—
2	Albigowa, szkoła gospodyń	2	35	1	34	—	1	—	—	—	1
3	Uczestnicy Zjazdu Chrześć. lud.	1	126	126	—	—	1	—	—	—	—
4	Członkowie Czytelń Akad. Koła T. S. L.	1	160	140	20	—	1	—	—	—	—
5	Lwów, Gimnazym V. . .	3	23	3	20	—	1	—	—	—	1
6	Lubaczów, szkoła ludowa .	3	50	8	—	42	1	—	—	—	1
7	Tuchów „ „ .	2	30	1	—	29	1	—	—	—	—
8	Paszczyna „ „ .	1	13	1	—	12	1	—		—	—
9	Jaworzno, szkoła przemysł.	2	49	1	48	—	1	—	—	—	—
10	Nowa Wieś, szkoła ludow.	1	37	1	—	36	1	—	—	—	—
11	Sułkowice „ „ .	1	83	4	—	79	1	—	—	—	—
12	Cieszyn, gimnazyum pol. .	3	167	9	158	—	1	—	—	—	1
13	Krosno „ „ .	2	20	1	19	—	1	—	—	—	1
14	⁂	3	58	56	2	—	—	—	1	—	1
15	Kołomyja, gimnazyum . .	5	38	3	35	—	1	—	—	—	1
16	Olszowice, szkoła ludowa .	1	35	1	—	34	1	—	—	—	—
17	Mszana dolna „ „ .	3	46	—	46	—	1	—	—	—	1
18	Stanisławów, gimnazyum .	3	28	2	26	—	1	—	—	—	—
19	Roczyny, szkoła ludowa .	2	25	1	24	—	1	—	—	—	—
20	Orłowa, szkoła uzupełn. .	2	28	1	27	—	1	—	—	—	1
21	Dąbrowa, szkoła górnicza	1	20	—	20	—	1	—	—	—	1
22	⁂	2	12	12	—	—	—	1	—	—	—
23	Stanisławice, szkoła ludowa	1	63	1	62	—	1	—	—	—	1
24	Wadowice, gimnazyum .	1	27	1	26	—	1	—	—	—	1
25	Markowa, szkoła ludowa .	4	63	1	26	36	1	—	—	—	1
26	Łapanów „ „ .	1	113	3	—	110	1	—	—	—	1
27	⁂ „ „ .	2	40	40	—	—	—	1	—	—	—
28	Kobierzyn „ „ .	1	21	1	—	20	1	—	—	—	—
20	Czyżyny „ „ .	1	47	1	—	46	1	—	—	—	—
30	Giebułtów „ „ .	1	20	1	—	19	1	—	—	—	—
31	Trojanowice „ „ .	1	27	1	—	26	1	—	—	—	—
32	Dębica, szkoła rękodzielnicza	2	21	1	20	—	1	—	—	—	1
33	⁂	2	43	43	—	—	—	—	1	—	—
34	Biała, seminaryum i gimn.	2	39	2	37	—	1	—	—	—	1
	Do przeniesienia . .	65	1619	470	660	489	29	2	3	0	16

L. p.	Miejscowość	Dni pobytu	Liczba uczestników				Liczba wycieczek				Wycieczki do Wieliczki
			ogólna	dorosłych	młodzieży	dzieci	z zab. austr.	z zab. prusk.	z zab. ros.	z krajów innych	
	Z przeniesienia . .	65	1619	470	660	489	29	2	3	0	16
35	Lwów, gimnazyum VIII. .	2	17	1	16	—	1	—	—	—	1
36	Żywiec, szkoła realna . .	3	38	1	37	—	1	—	—	—	1
37	Przywóz, szkoła ludowa .	2	42	1	—	41	1	—	—	—	—
38	Kęty „ „ .	3	270	10	—	260	1	—	—	—	—
39	Dębica, gimnazyum . . .	1	28	1	27	—	1	—	—	—	—
40	Skrzynka, szkoła ludowa .	1	11	1	—	10	1	—	—	—	—
41	Bodzanów „ „ .	1	31	1	—	30	1	—	—	—	—
42	Zręczyce „ „ .	1	33	1	—	32	1	—	—	—	—
43	Bilczyce „ „ .	1	26	1	—	25	1	—	—	—	—
44	Krzyszkowice „ .	1	21	1	—	20	1	—	—	—	—
45	Zagórzany „ „ .	1	29	1	—	28	1	—	—	—	—
46	Ochojno „ „ .	1	33	1	—	32	1	—	—	—	—
47	Gorzków „ „ .	1	12	1	—	11	1	—	—	—	—
48	Siepraw „ „ .	1	45	1	—	44	1	—	—	—	—
49	Rybitwy „ „ .	1	23	1	—	22	1	—	—	—	—
50	Sułków „ „ .	1	14	1	—	13	1	—	—	—	—
51	Dziekanowice „ .	1	36	1	—	35	1	—	—	—	—
52	Gdów „ „ .	1	97	3	—	94	1	—	—	—	—
53	Stadniki „ „ .	1	12	1	—	11	1	—	—	—	—
54	Grabie „ „ .	1	11	1	—	10	1	—	—	—	—
55	Strumiany „ „ .	1	20	1	—	19	1	—	—	—	—
56	Zagórze „ „ .	1	5	1	—	4	1	—	—	—	—
57	Młoszowa „ „ .	1	126	1	—	125	1	—	—	—	1
58	Jordanów „ „ .	2	94	1	—	93	1	—	—	—	—
59	Bronowice Wielkie „ .	1/2	40	1	—	39	1	—	—	—	—
60	Lipnica dolna „ .	2	47	1	—	46	1	—	—	—	1
61	Lwów, szkoła wydziałowa żeńska	5	51	1	—	50	1	—	—	—	—
62	Grojce, szkoła ludowa . .	1	42	1	—	41	1	—	—	—	—
63	Czasław „ „ . .	1	20	1	—	19	1	—	—	—	—
64	Bolęcin „ „ . .	1	16	1	—	15	1	—	—	—	—
65	Krzeszowice „ . .	1	120	2	—	118	1	—	—	—	1
66	Płaza „ „ . .	2	59	1	—	58	1	—	—	—	—
67	Lwów, szkoła lud. im. H. Sienkiewicza	2 1/2	29	1	—	28	1	—	—	—	1
68	Lwów, szkoła wydziałowa	4	41	3	38	—	1	—	—	—	1
	Do przeniesienia . .	116	3158	518	778	1862	63	2	3	0	22

L. p.	Miejscowość	Dni pobytu	Liczba uczestników				Liczba wycieczek				Wycieczki do Wieliczki
			ogólna	dorosłych	młodzieży	dzieci	z zab. austr.	z zab. prusk.	z zab. ros.	z krajów innych	
	Z przeniesienia . .	116	3158	518	778	1862	63	2	3	0	23
69	⁂	3	57	57	—	—	—	—	1	—	—
70	Ostrawa, Polska szkoła lud.	2	50	2	—	48	1	—	—	—	—
71	⁂	3	30	28	—	2	—	—	1	—	1
72	⁂	2	19	1	3	15	—	1	—	—	—
73	Przecław, szkoła ludowa .	3	34	12	—	22	1	—	—	—	—
74	Lwów, gimnazyum VIII. .	1	11	1	10	—	1	—	—	—	—
75	⁂	6	15	15	—	—	—	—	1	—	—
76	Lwów, seminaryum żeńsk.	3	22	1	21	—	1	—	—	—	—
77	Zator, szkoła przemysłowa	2	26	3	23	—	1	—	—	—	—
78	⁂	4	50	18	32	—	—	—	1	—	—
79	Pogwizdów, szkoła ludowa	2	46	—	—	46	1	—	—	—	1
80	Lwów, szkoła św. Marcina	3	33	3	30	—	1	—	—	—	—
81	Cieszyn	8	15	—	15	—	1	—	—	—	1
82	⁂	1/2	10	10	—	—	—	—	1	—	—
83	Dąbrowa, szkoła ludowa .	2	40	4	—	36	1	—	—	—	1
84	⁂	4	16	1	15	—	—	—	1	—	1
85	⁂	2 1/2	23	23	—	—	—	—	1	—	—
86	⁂	3	6	—	6	—	—	—	1	—	—
87	Lwów, szkoła wydziałowa	4	17	5	12	—	1	—	—	—	—
88	⁂	2	6	5	1	—	—	1	—	—	—
89	Zassów, wycieczka ludowa	1	750	750	—	—	1	—	—	—	—
90	Ruszcza, szkoła ludowa .	1	49	1	—	48	1	—	—	—	—
91	Nimburg, gimnazyum . .	3	7	2	5	—	—	—	—	1	—
92	Nowa Góra, wycieczka lud.	1	135	135	—	—	1	—	—	—	—
93	Kalwarya, szkoła stolarska	2	20	20	—	—	1	—	—	—	—
94	Łańcut, szkoła ludowa . .	2	470	400	70	—	1	—	—	—	—
95	Orłowa, gimnazyum . . .	4	5	—	5	—	1	—	—	—	1
96	Krosno, szkoła ludowa . .	1 1/2	415	385	30	—	1	—	—	—	1
97	Zakopane	2 1/2	13	13	—	—	1	—	—	—	—
98	Strumiany	1	4	4	—	—	1	—	—	—	—
99	⁂	1	20	20	—	—	—	—	1	—	—
100	Zakopane, szkoła ludowa .	4	50	2	—	48	1	—	—	—	1
101	⁂	7	54	—	54	—	—	1	—	—	—
	Razem . .	207	5676	2439	1110	2439	83	5	12	1	31

Sprawozdanie Sekcyi teatrów i chórów włościańskich.

Wyniki wszczętej przez naszą Sekcyę pracy, mającej ugruntować na wsi kult piękna, budzić uczucia narodowe, społeczne i humanitarne, nie dają nam uczucia zadowolenia przy zamykaniu bilansu naszych starań i wysiłków. Niedostatek środków, potrzebnych dla tej pracy, nie pozwalał na jej racyonalne rozwinięcie.

Przy wzmożonym zapale i zainteresowaniu ludu dla przedstawień teatralnych staraliśmy się w miarę możności i środków wymaganiom stawianym Sekcyi zadość uczynić; służyliśmy więc drużynom amatorskim, gdy chodziło o dostarczenie odpowiednich sztuk teatralnych, których ilość w biblioteczce naszej powiększyliśmy, staraliśmy się o przeprowadzenie prób, przedstawień, o pomoc przy charakteryzowaniu, urządzaniu scen, wypożyczaniu kostyumów i t. d.

Przeszkód spotykaliśmy wiele. Drużyny amatorskie i chóry mogły się rozwinąć tylko tam, gdzie otaczane były stałą opieką miejscową, a tej często brakło. Brak taniej wypożyczalni kostyumów w Krakowie hamował również silnie naszą pracę. Korzystanie zaś z wypożyczalni kostyumów Związku teatrów i chórów włościańskich we Lwowie, było znacznie utrudnionem wskutek wielkiej odległości i znacznych kosztów sprowadzania. Starania zaś, by Związek założył swą filię w Krakowie przy naszem Kole spełzły na razie na niczem. Aby temu zaradzić, postawiliśmy sobie za zadanie zorganizować własną wypożyczalnię, jednak kroki poczynione w tej sprawie nie przyniosły na razie żadnego rezultatu, gdyż milczenie było odpowiedzią miejskiej ko-

misyi teatralnej, do której zwróciliśmy się z tą propozycyą. Nie powinno to jednak zniechęcić Sekcyi do podjęcia nowych starań a przedewszystkiem do odwołania się do kół T. S. L. w Galicyi zachodniej z żądaniem poparcia naszej akcyi.

Dla zoryentowania się w warunkach, w jakich działać przyszło Sekcyi, rozpisaliśmy rodzaj kwestyonaryusza, którego odpowiedzi posłużyły nam do ocenienia, jak głębokie łożysko teatr ludowy amatorski na wsi posiada i, jak wiele ma zadatków prawdziwego rozwoju na przyszłość. Dokładnej statystyki przedstawień nie dajemy, a to dlatego, ponieważ wiele przedstawień organizowanych przez Czytelnie Ak. Koła T. S. L. uchodzi kontroli Sekcyi przy znacznym samorządzie Czytelń (dopiero roczne sprawozdanie Czytelń wykazuje je) — wreszcie z powodu tego, że wskazuje ona na ciągłe powtarzanie się tych utworów dramatycznych, które wyrobiły sobie trwałe prawo obywatelstwa na scenie ludowej i stanowią jej podstawowy, cenny dorobek. Do tych należą utwory, wypływające z ducha ludu polskiego, jak jasełka, z których „Betleem Polskie“ Rydla stanowi koronę marzeń każdego teatru amatorskiego na wsi — obrazki Anczyca, wysokie miejsce zajmuje „Wóz Drzymały“ Rączkowskiego, wreszcie długi szereg sztuk osnutych na tle martyrologii polskiej, nierównej zresztą wartości. Zjawiają się także utwory dotychczas prawie nie oglądane na scenie wiejskiej, jak Rydla „Na zawsze“, jest Bogusławski i Bałucki a nawet nieśmiertelny Fredro i obrazy z „Pana Tadeusza“. Rośnie więc nadzieja, że i klasyczne dzieła Słowackiego oglądać będą niedługo oczy ludu i w rzeczywistość przyobleką się marzenia tych, którzy głosili, że ludowi trzeba okazywać to, co najlepsze i najwznioślejsze w naszej skarbnicy literackiej.

Zebrań wspólnych odbyła Sekcya trzy. Ich porządek dzienny zapełniły sprawy administracyjne, oraz referaty kierownika Sekcyi pt.: „Teatr ludowy, jako forma pracy oświatowej“ i „Jak urządzać na wsi obchody 63 r.“.

Zainteresowanie Kolegów tym działem pracy oświatowej słabe na ogół. Czynni byli Koledzy: Cierniak, Czoponowski, Derewlaniuk, Koniński, Koczwara, Majeranowski, biorąc udział w 23 wyjazdach, podczas których nietylko przeprowadzali próby, lecz urządzili doraźne pogadanki.

Pragnąc godnie uczcić 50-letnią rocznicę walki o Niepodległość 63 r., przystąpiliśmy już z końcem roku sprawozdawczego do organizowania uroczystych obchodów powstania 63 r. po naszych Czytelniach, co pociąga za sobą wiele pracy ciężkiej i żmudnej. Na program takich obchodów składać się będą: odczyt z obrazami świetlnymi, śpiewy, deklamacye i odegranie utworu na tle powstania. Następujący Koledzy rozpoczęli pracę w tym kierunku: Kol. Majeranowski (Balice, Miękinia, Morawica), Hamielec (Bielcza), Bagiński (Byszyce, Czarnochowice, Gorzków), Świerczewski (Czerna, Zielonki, Tomaszowice, Targowisko), Koniński (Filipowice, Pogwizdów, Bogucice, Zwierzyniec), Błoński (Grojec), Lidwin (Krzyszkowice), Koczwara (Mokrzyska), Brzeziński (Mydlniki), Fichna (Nowa Góra), Bobek (Płaza, Kłaj, Podłęże, Siedlec), Swornóg (Przeciszów), Radlicki (Przytkowice), Mitera (Siepraw), Czoponowski (Strumiany), Naramowski (Wola Batorska), Stano (Buczyna), Żelazny (Radziszów), Rukasz (Wieniec).

Błoński Józef
kierownik Sekcyi.

Sprawozdanie Sekcyi finansowej.

Jak w wielu instytucyach rozwijających się pomyślnie i równomiernie, podobnie i w Kole Akademickiem T. S. L. da się spostrzedz coraz to wzrastające pozycye wydatków, które przy pomocy dochodów stałych jak n. p. wkładki członków, tylko w nieznacznej części mogą być zaspokojone. Siłą rzeczy cały ciężar utrzymania w równowadze budżetu Koła spoczywać musi na barkach Sekcyi finansowej.

Z zadania tego starała się ona wywiązać jak najlepiej; to też sprawozdanie kasowe wykazuje znaczny wzrost poszczególnych przedsiębiorstw. Na czoło wysuwa się „Piknik", urządzony przez osobny komitet młodzieży dn. 10-go lutego pod protektora tem J. W. PP. Janostwa Łosiów i JWPP. Janostwa Piltzów w salach Twa Lekarskiego.

Tylokrotnie podkreślany w naszych sprawozdaniach brak łączności Koła naszego ze społeczeństwem krakowskiem wystąpił niestety i w roku sprawozdawczym przy kweście książkowej, która w stosunku do wytężonej pracy licznego grona koleżanek i kolegów przyniosła jednakże rezultat dość skromny, aczkolwiek trudnoby było Kołu na przyszłość z niego rezygnować.

Z powodu trwałej niepogody w czasie Zielonych Świąt odpadła w naszych dochodach kwota udziału w zyskach ze stale z Kołem I. urządzanych wycieczek parowcami na Bielany.

Podnieść w końcu musimy tradycyjny obchód Św. Mikołaja.

W myśl wniosków poprzednich kierowników Komisyi zakupiono część kostyumów, by uniezależnić się od drogich

i zawodnych wypożyczalni. Mimo tego znacznego wydatku jednorazowego wykazuje sprawozdanie znacznie większy czysty dochód, niż w latach ubiegłych, co przypisać należy przedewszystkiem niezmordowanej energii i wytrwałości kolegów, biorących w tem przedsięwzięciu udział.

W czasie obchodu 3-go Maja pracowało kilkudziesięciu kolegów i koleżanek przy zbieraniu datków na rzecz Zarządu głównego T. S. L. Za ich pośrednictwem zebrano przeszło półtora tysiąca koron.

Poza temi większemi przedsiębiorstwami prowadziła Sekcya podobnie, jak i w poprzednich latach sprzedaż wydawnictw, widokówek i cukierków. Zyski osiągnięte tą drogą naturalnie wielkimi być nie mogły.

Podobnie również, jak i w roku ubiegłym przeprowadzono znaczniejszy odpis wierzytelności nieściągalnych, pochodzących z lat dawniejszych, tudzież zredukowano wartość wydawnictw z mylnie dawniej w bilansie wpisywanej ceny nominalnej (sprzedaży) do ceny zakupu, względnie do ich obecnej rzeczywistej wartości handlowej. Czyniąc to pragnęliśmy uniknąć wypisywania wielkiego stanu czynnego, którego żadną miarą ani obecnie, ani w przyszłości w wartości podanej zrealizowaćby się nie dało.

Przy końcu roku administracyjnego usiłowała Sekcya wyzyskać nowe źródło dochodu, z którego znaczne korzyści czerpie Lwowskie Koło Akademickie T. S. L. mianowicie zbieranie dobrowolnych datków przy podpisywaniu arkuszy gratulacyjnych, umieszczonych u wejścia do auli uniwersyteckiej w czasie uroczystych aktów promocyi.

Projektując to, byliśmy przekonani, że każdy chętnie pośpieszy w tych uroczystych chwilach z życzeniami i bez zachęty złoży pewien drobny datek na rzecz jedynej samodzielnej akademickiej instytucyi oświatowej. Niestety, senat akademicki uznał za stosowne pozwolenia swego nam odmówić.

Mimo to starać się będziemy przy pomocy czeków P. K. O. o uzyskanie choć drobnej części spodziewanych dochodów.

Do dnia 1-go października kierował Sekcyą kol. Fryderyk Pfeiffer.

Tadeusz Kubal,
kierownik Sekcyi finansowej.

ZAMKNIĘCIE RACHUNKÓW

AKADEMICKIEGO KOŁA T. S. L.

W KRAKOWIE

za rok 1912.

I. Sprawozdanie Kasy Głównej.

PRZYCHÓD.

	K	h
Saldo dnia 31. XII. 1911	1115	89
Wkładki członków	558	—
Subwencye *)	650	—
Dary	1455	85
Czytelnie samoistne zwroty za książki	254	14
Drobne dochody Sekcyi czyt.-odczyt.	41	61
Biblioteki szkolne zwroty za książki .	31	79
Dochód z przedstawień Sekcyi szkolnej	13	10
Różne	289	71
Zwroty Sekretaryatu	32	35
„ Sekcyi czyt.-odczyt.	—	79
„ Sekcyi wycieczek	280	—
„ Sekcyi szkolnej	16	03
„ Sekcyi finansowej	1716	93
„ Sekcyi chórów i teatrów włość.	1	93
	6458	12

ROZCHÓD.

	K	h
Sekretaryat	1149	93
Sekcya czyt.-odczytowa	2407	83
Sekcya wycieczek	1284	50
„ szkolna	387	—
„ finansowa	333	02
„ chórów i teatrów włościańskich	30	—
Prowizya P. K. O. i Banku Zw. . .	—	63
Przekazane do funduszu rezerwowego	200	—
Saldo z dniem 31. XII. 1912 . .	665	21
	6458	12

*) W tem subwencya Zarz. Gł. na cele sekcyi wycieczek K, 600·—

Jerzy Czoponowski
skarbnik.

II. Sprawozdanie kasowe Sekretaryatu.

	Przychód		Rozchód	
	K	h	K	h
Wyasygnowano z Kasy Głównej . . .	1149	93		
Spłata długu w Zarządzie Głównym T. S. L.			200	—
„ „ Sekcyi wycieczek za 1911 r.			10	—
Związek Okr. T. S. L. 10% od wkładek			27	30
Inwentarz Koła			266	60
Pierwsza rata abonamentu za telefon . .			15	—
Portorya i wydatki kancelaryjne . . .			85	55
Wydatki gospodarcze			68	15
Służba			50	80
Druki			317	—
Różne			77	18
Razem wydano . .			1117	58
Zwrot do kasy Głównej			32	35
	1149	93	1149	93

Bronisław Rukasz
sekretarz.

III. Sprawozdanie kasowe Sekcyi czytelń.-odczytowej.

	Przychód		Rozchód	
	K	h	K	h
Wyasygnowano z Kasy Głównej . . .	2407	83		
Wyjazdy prelegentów			450	09
Zakupno i oprawa książek			1245	51
Prenumerata czasopism			175	73
Skioptikon i przeźrocza			157	42
Wycieczki i Zjazdy Czytelń			220	70
Pod-sekcya chórów i teatrów włośc. . .			32	14
Wydatki administracyjne			123	25
Różne			2	20
Razem wydano . .			2407	04
Zwrot do Kasy Głównej			—	79
	2407	83	2407	83

Ludwik Majeranowski
kierownik Sekcyi czyt.-odczyt.

IV. Sprawozdanie kasowe Sekcyi wycieczek szkolnych i ludowych.

	Przychód		Rozchód	
	K	h	K	h
Wyasygnowano z Kasy Głównej *) . .	1284	50	—	—
Kwatery	1250	40	1363	40
Wikt	5346	37	5369	90
Wydatki administracyjne	887	22	1380	58
Wstępy do muzeów	124	10	142	40
Wstępy do katedry na Wawelu	626	55	577	—
Różne	382	57	508	73
Biblioteka	—	—	279	70
Zwrot do Kasy Głównej	—	—	280	—
	9901	71	9901	71

*) W tem K. 600·— subwencyi Zarz. Gł. T. S. L.

Bronisław Rukasz
kierownik Sekcyi wycieczek.

V. Sprawozdanie kasowe Sekcyi szkolnej.

	Przychód		Rozchód	
	K	h	K	h
Wyasygnowano z Kasy Głównej . . .	387	—		
Zakupno książek			238	92
Uczelnia w Podgórzu			60	—
„ na Zwierzyńcu			15	—
„ w Krakowie, w szkole im. św. Sal.			48	—
Skioptikon			1	60
Portorya i wydatki administracyjne . .			7	45
Razem wydano . .			370	97
Zwrot do Kasy Głównej			16	03
	387	—	387	—

Helena Borowska
kierowniczka Sekcyi szkolnej.

VI. Sprawozdanie kasowe Sekcyi finansowej.

	Przychód		Rozchód	
	K	h	K	h
Wyasygnowano z Kasy Głównej . . .	333	02	—	—
Wydawnictwa	318	07	132	98
Cukierki	153	51	103	88
Nalepki illuminacyjne i kokardki . . .	117	75	75	67
Kwesta książkowa	318	46	1	06
Obchód św. Mikołaja	574	67	264	48
Zabawa taneczna	1353	66	927	09
Różne	80	—	27	05
Zwrot do Kasy Głównej	—	—	1716	93
	3249	14	3249	14

Tadeusz Kubal
kierownik Sekcyi finansowej.

VII. Sprawozdanie kasowe Sekcyi chórów i teatrów włościańskich.

	Przychód		Rozchód	
	K	h	K	h
Wyasygnowano z Kasy Głównej . . .	30	—		
Zakupno książek do biblioteki podręcznej			23	20
Portorya			3	91
Różne			—	96
Razem wydano . .			28	07
Zwrot do Kasy Głównej			1	93
	30	—	30	—

Józef Błoński
kierownik Sekcyi chórów
i teatrów włość.

PRZYCHÓD. **Zestawienie przychodów i rozchodów**

	K	h	K	h
I. Kasa główna.				
Saldo dn. 31. XII. 1911 r.			1115	89
Wkładki członków	558	—		
Subwencye	650	—		
Dary	1455	85		
Czytelnie samoistne, zwroty za książki	254	14		
Drobne dochody Sekcyi czyt.-odczyt.	41	61		
Biblioteki szkolne, zwroty za książki	31	79		
Dochód z przedstawień Sekcyi szkolnej	13	10		
Różne	289	71	3294	20
II. Sekretaryat.			—	—
III. Sekcya czytel.-odczyt.			—	—
IV. Sekcya wycieczek.				
Pobrane za kwatery	1250	40		
„ „ wikt	5346	37		
„ „ wydatki administracyjne	887	22		
„ „ wstępy do muzeów	124	10		
„ „ „ do katedry na Wawelu	626	55		
Różne	382	57	8617	21
V. Sekcya szkolna.			—	—
VI. Sekcya finansowa.				
Wydawnictwa	318	07		
Cukierki	153	51		
Nalepki illuminacyjne i kokardki	117	75		
Kwesta książkowa	318	46		
Obchód św. Mikołaja	574	67		
Zabawa taneczna	1353	66		
Różne	80	—	2916	12
VII. Sekcya teatrów włościańskich.			—	—
Do przeniesienia			15943	42

Akad. Koła T. S. L. za rok 1912. ROZCHÓD.

	K	h	K	h
I. Kasa główna.				
Do funduszu rezerwowego	200	—		
Prowizye P. K. O. i Akc. Banku związkow.	—	63	200	63
II. Sekretaryat.				
Spłata długu w Zarządzie Głównym T. S. L.	200	—		
„ „ Sekcyi wycieczek za rok 1911	10	—		
Związek Okręgowy T. S. L. 10% od wkładek	27	30		
Inwentarz Koła	266	60		
I. rata abonamentu za telefon	15	—		
Portorya i wydatki kancelaryjne	85	55		
Wydatki gospodarcze	68	15		
Służba	50	80		
Druki	317	—		
Różne	77	18	1117	58
III. Sekcya czyt.-odczyt.				
Wyjazdy prelegentów	450	09		
Zakupno i oprawa książek	1245	51		
Prenumerata czasopism	175	73		
Skioptikon i przeźrocza	157	42		
Wycieczki i Zjazdy czytelń	220	70		
Pod-sekcya chórów i teatrów włość.	32	14		
Wydatki administracyjne	123	25		
Różne	2	20	2407	04
IV. Sekcya wycieczek szkolnych i lud.				
Zapłacono za kwatery	1363	40		
„ za wikt	5369	90		
„ za wstępy do muzeów	142	40		
„ „ „ „ katedry	577	—		
Biblioteka	279	70		
Wydatki administracyjne	1380	58		
Różne	508	73	9621	71
V. Sekcya szkolna.				
Zakupno i oprawa książek	238	92		
Uczelnia w Podgórzu	60	—		
„ na Zwierzyńcu	15	—		
„ w Krakowie w szkole im. św. Salomei	48	—		
Skioptikon	1	60		
Portorya i wydatki administracyjne	7	45	370	97
Do przeniesienia			13717	93

PRZYCHÓD.

	K	h	K	h
Z przeniesienia . . .			15943	42
			15943	42

ROZCHÓD.

	K	h	K	h
Z przeniesienia . . .			13717	93
VI. Sekcya finansowa.				
Wydawnictwa	132	98		
Cukierki	103	88		
Nalepki illuminacyjne i kokardki	75	67		
Kwesta książkowa	1	06		
Obchód św. Mikołaja	264	48		
Zabawa taneczna	927	09		
Różne	27	05	1532	21
VII. Sekcya chórów i teatrów włość.				
Biblioteka	23	20		
Portorya	3	91		
Różne	—	96	28	07
Saldo z dn. 31. XII. 1912 r.			665	21
			15943	42

Bilans Koła Akademickiego T. S. L. w Krakowie

z dniem 31 grudnia 1912 r.

STAN CZYNNY		K	h	STAN BIERNY.		K	h
1	**Gotówka w Kasie**	665	21	1	**Dług w Zarządzie Głównym** T. S. L. .	1772	05
2	**Lokacya funduszu rezerwowego** P. K. O. Wiedeń L. 127.883	100	—	2	**Długi Sekcyi finansowej** za tutki i wydawnictwa	137	—
	Bank Zw. Rk F. 58 . .	50	—	3	**Fundusz rezerwowy**	200	—
	Bank hipot. Rk F. 393 .	50	—	4	**Majątek Koła**	4907	98
3	**Wartość książek w Czytelniach** po odpisaniu 20% i uwzględnieniu zakupów w 1912 r.	4324	93				
4	**Wartość biblioteki prelegentów** po odpisaniu 20% i uwzględnieniu nowych nabytków	592	90				
5	**Wartość przeźroczy** po odpisauiu 20%	80	—				
6	**Wartość skioptikonów** po odpisaniu 25% i uwzględnieniu zakupów w 1912	144	—				
7	**Wartość inwentarza w lokalu Koła** po odpisaniu 25% i uwzględnieniu nabytków w 1912 r.	349	10				
8	**Inwentarz Sekcyi finansowej dla obchodu św. Mikołaja** po uwzględnieniu zakupów w 1912 r. i odpisaniu 10%	164	80				
9	**Wydawnictwa na składzie Sekcyi fin.** po przeprowadzonej redukcyi wartości	217	31				
10	**Dłużnicy** po odpisaniu pozycyi nieściąg.	278	78				
		7017	03			7017	03

Za zgodność powyższych zestawień z księgami: Komisya kontrolująca:

Romuald Struczowski, przewodniczący.

Stanisław Długosz. *Jędrzej Cierniak.* *Wacław Niklewicz.*

Rok	Przewodniczący	Liczba członków	Ilość							Przychód		Rozchód	
			czytelń i wypożyczalń	wypożyczalń szkolnych	wyjazdów	kursów dla analfabetów	uczelń popołudniowych	przyjętych wycieczek	uczestników wycieczek	K	h	K	h
1899	Kol. L. Puszet	107	1	—	—	1	—	—	—	208	—	50	80
1900	„ Fr. Bujak	104	5	—	15	1	—	—	—	1905	10	1831	32
1901	„ W. Bolewski	120	8	—	—	1	—	—	—	491	84	251	30
1902	„ W. Broniewski	513	14	—	27	1	—	—	—	1256	69	609	38
1903	„ Alf. Winiarski	490	25	—	54	1	—	—	—	2799	52	2279	80
1904	„ T. Buła	502	42	—	118	3	—	—	—	1680	10	1265	09
1905	„ A. Nowak	631	51	—	108	1	—	—	—	1554	47	1050	15
1906	„ J. Sarna	657	68	—	274	1	—	32	3150	5048	83	4932	95
1907	„ J. Sarna „ L. Ostromęcki	956	65	—	136	1	—	13	2500	7696	93	6426	76
1908	„ J. Dziewanowski „ ks. J. St. Żak	826	48	—	117	1	—	44	6222	7418	20	6564	61
1909	„ ks. J. St. Żak „ J. Oleksy	450	47	—	141	1	2	40	4300	7063	78	6258	85
1910	„ K. Drewnowski „ R. Struczowski	289	39	12	173	1	3	53	3265	9244	92	8217	95
1911	„ R. Struczowski	284	41	20	201	1	3	75	4054	10306	73	9190	84
1912	„ A. Bystroń	327	42	24	194	1	3	101	5676	15943	42	15278	21

Skład Wydziału i Komisyi Kontrolującej

z początkiem roku administracyjnego.

WYDZIAŁ:

Bystroń Andrzej, przewodniczący.
Gutkowski Tadeusz, zastępca przewodniczącego.
Rukasz Bronisław, sekretarz.
Baran Stanisław, zastępca sekretarza
Czoponowski Jerzy, skarbnik.
Stawiarska Gabryela, zast. skarbnika.
Drzewicki Andrzej, kierownik Sekcyi czytelniano-odczytowej.
Koczwara Józef
Majeranowski Ludwik } referenci Sekcyi czyt.-odczyt.
Nowicka Marya
Grużewska Kazimiera, kierowniczka Sekcyi szkolnej.
Gutkowski Roman, kierownik Sekcyi wycieczek.
Pfeiffer Fryderyk, kierownik Sekcyi finansowej.
Rakowski Gwido, kierownik Sekcyi dramatycznej.
Borelowski Kazimierz
Meissner Janusz
Prade Franciszek
Stawiarska Krystyna

KOMISYA KONTROLUJĄCA:

Struczowski Romuald, przewodniczący.
Cierniak Jędrzej
Długosz Stanisław
Niklewicz Wacław
Szmyd Stanisław

Skład Wydziału i Komisyi kontrolującej

z końcem roku administracyjnego.

WYDZIAŁ:

Bystroń Andrzej, przewodniczący*).
Gutkowski Tadeusz, zastępca przewodniczącego.
Rukasz Bronisław, sekretarz i kier. Sekcyi wyciecz.
Jentys Czesław, zastępca sekretarza.
Czoponowski Jerzy, skarbnik.
Stawiarska Gabryela, zastępca skarbnika.
Majeranowski Ludwik, kierownik Sekcyi czytelniano-odczyt.
Borowska Helena, kierowniczka Sekcyi szkolnej.
Langierówna Zofia, Nowicka Marya, Sobolewska Irena — referentki Sekcyi szkolnej.
Błoński Józef, kierownik Sekcyi chórów i teatrów włość.
Kubal Tadeusz, kierownik Sekcyi finansowej.
Borelowski Kazimierz
Drzewicki Andrzej*)
Gutkowski Roman*)
Koczwara Józef
Naramowski Mieczysł.
Pfeiffer Fryderyk*)
Prade Franciszek

KOMISYA KONTROLUJĄCA:

Struczowski Romuald, przewodniczący.
Cierniak Jędrzej
Długosz Stanisław
Niklewicz Wacław
Szmyd Stanisław*)

---

*) Od 1 października nie pełnił obowiązków z powodu wyjazdu.

SPIS CZŁONKÓW.

CZŁONKOWIE ZAŁOŻYCIELE:

Towarzystwo Miłośników historyi i zabytków miasta Krakowa
Tow. Wzajemnej Pomocy Uczniów Uniwersytetu Jagiell.

CZŁONKOWIE DOŻYWOTNI:

Dr. Broniewski Witold
Dobrzański Tadeusz
Dr. Godlewski Emil, prof. U. J.
Horbacki Władysław
Dr. Janczewski E., prof. U. J.
„Kółko mat.-fizyczne U. U. J."
„Kółko rolników W. J."
Dr. Rostafiński J., prof. U. J.
Ks. Stępień Stanisław
Dr. Ździechowski M., pr. U. J.

CZŁONKOWIE WSPIERAJĄCY:

Dr. Bujak Franc., prof. U. J.
Dr. Czerkawski W., prof. U. J.
Dr. Czermak W., prof. U. J.
Dr. Fierich Ks., prof. U. J.
Dr. Krzyształowicz, prof. U. J.
Dr. Łoś Jan, prof. U. J.
Dr. Miodoński A., prof. U. J.
Dr. Rozwadowski J., prof. U. J.

CZŁONKOWIE ZWYCZAJNI:

Angermanówna Zofia, sł. fil.
Arlet Jan, sł. praw
Artwiński Eug., sł. med.
Badjorówna Janina, sł. fil.
Bagiński Walery, sł. praw
Baran Stanisław, sł. roln.
Baranowska Zofia
Bartikówna Alina, sł. fil.
Bartoszewicz Kazimierz
Beymówna Marya, sł. fil.
Bieniasz Józef
Biertümpfel Władysław, sł. m.
Bittner Juliusz, sł. praw
Bilz Zygmunt
Błoński Józef, sł. fil.
Bobek Ignacy, sł. praw.
Borelowski Kazimierz, sł. fil.
Borowiecki Tadeusz, sł. praw
Borowska Helena, sł. fil.
Borowski Ignacy
Borowski Stanisław, sł. med.
Breyer Stefan, sł. praw
Brzęk Antoni, sł. praw
Brzeziński Kazimierz, sł. roln.
Brzoskówna Zofia, sł. k. B.
Bystroń Andrzej, sł. praw
Bystroń Jan, sł. fil.
Chamiec Antoni, sł. fil.

Cheliński Stanisław, sł. praw
Chęciński Stanisław, sł. praw
Chmurska Jadwiga, sł. fil.
Cholewiński Wład., prof. g.
Choynowski Ludwik
Chwał Aleksander
Cierniak Jędrzej, sł. fil.
Ciumdziewicka
Van der Coghen
Cramerówna Marya, sł. fil.
Cypryś Antoni, sł. fil.
Czaplińska Wanda, sł. fil.
Czaplińska Bronisława
Czarnecki Antoni, sł. roln.
Czarnecki Kazimierz, sł. fil.
Czepniewski Tad., sł. praw
Czerwijowski Zygm., sł. roln.
Czoponowski Jerzy, sł. praw
Czuchra Jędrzej, sł. Ak. U.
Czytelnia w Mokrzyskach
Czytelnia miesz. w Radomyślu
Czytelnia w Zwierzyńcu
Dr Dąbrowski Jan
Dąbrowski Stanisław, sł. fil.
Dagnan Kazimierz, sł. praw
Dangel Stanisław sł. fil.
Długosz Stanisław, sł. praw
Dmochowska Izabela, sł. roln.
Dobrzańska Hanna, sł. k. B.
Dr. Dobrzański Piotr
Dręgowski Stanisław, sł. praw
Drozdowska Wanda, sł. k. B.
Drwal Aleksander, ryg. praw
Drzewicki Andrzej, sł. praw
Duraczówna Marya, sł. fil.
Dytel Władysław, sł. roln.
Erlacher Zygmunt, sł. fil.
Francman Tadeusz, sł. fil.
Franek Jan, sł. praw
Frantsek Zdzisław, sł. fil.
Fichna Bolesław, sł. praw
Fritzówna Jadwiga, sł. fil.
Frydrychs Jadwiga, sł. fil.
Frydrychs Kazimierz, sł. roln.
Gaertner Eugenia
Garszyńska Natalia, sł. roln.
Gąsiorowski Janusz, sł. fil.
Geisler Tadeusz, sł. fil.
Gierłowski Józef, sł. med.
Glatman Gerard, sł. praw
Głoskowski Tadeusz, sł. roln.
Głuchowska Marya, sł. fil.
Gnoiński Henryk, sł. med.
Górska Marya, sł. roln.
Grabczakówna L., sł. fil.
Grochowski Tadeusz
Grodzińska Felicya, sł. roln.
Gromczakiewicz Jul., sł. praw
Grotkowski Feliks, sł. med.
Grużewska Kazim., sł. roln.
Gutkowski Roman, sł. praw
Gutkowski Tadeusz, sł. praw
Hamielec Jan, sł. fil.
Hłaskówna Alicya, sł. fil.
Halkader Antonina, sł. fil.
Humpola, ryg. praw
Igliński Stanisław, sł. praw
Ihnatowiczówna Wanda, sł. fil.
Jabłoński Roman, sł. fil.
Jadach Józef, sł. praw
Janowska Zofia, sł. fil.
Jakimowicz Edward, sł. med.
Jakimowicz Bohdan, sł. praw
Janikowski Stanisław, sł. fil.
Jankowska Irena, sł. k. B.
Jankowska Zofia
Jankowski Tadeusz, sł. fil.
Jentys Czesław, sł. praw
Jentysówna Wanda, sł. k. B.
Jodłowski Wincenty, sł. praw
Kamyk Józef, sł. med.
Kamyk Zygmunt,
Karczmarski Adam, sł. praw
Karpowiczówna Marya, sł. fil.
Karski Kazimierz, sł. roln.
Kaschnitzówna Wanda, sł. fil.

Kossobucki Jerzy, sł. roln.
Kawecki Roman
Kempiński Stanisław, sł. praw
Kęskiewicz Aleks., sł. praw
Kielar Jakób, sł. praw
Kisielewiczówna J., sł. fil.
Kittay Paweł, sł. fil.
Koczwara Józef, sł. praw
Kolarz Antoni, urz. W. kraj.
Koliński Kazimierz, sł. med.
Koneczny Stanisław, sł. praw
Koniński Karol, sł. fil.
Konopka Heliodor, sł. fil.
Kopeć Walenty, sł. fil.
Kern Ludwik, sł. fil.
Kowalski Tadeusz, sł. praw
Kozicka Jadwiga, sł. med.
Kozińska Halina, sł. fil.
Kozłowski Leon, sł. fil.
Kozłowski Zygmunt, sł. med.
Krausówna Hanna, sł. k. D.
Kronenberg Leopold, sł. fil.
Krzyczkowska Marya, sł. fil.
Krzyczkowski Zygmunt, sł. m.
Kubal Tadeusz, sł. praw
Kuc Henryk, prof. gimn.
Kulczyński Leon, sł. praw
Kunz Bronisław, sł. fil.
Kupczyński Tadeusz, sł. praw.
Kustroń Józef, sł. praw
Langierówna Zofia, sł. fil.
Lehr Tadeusz, sł. fil.
Lenartowicz Stanisław, sł. fil.
Leśkiewicz Jerzy, sł. fil.
Leszczyńska Teresa, sł. U. J.
Libicki Konrad, sł. fil.
Lippomanówna Wanda, sł. fil.
Łaski Jan, sł. U. J.
Łapiński Kazimierz, sł. fil.
Łazarski Władysław, sł. praw
Łosiówna Konstancya, sł. fil.
Łyżwiński Michał, sł. praw
Madler Tadeusz, sł. roln.
Majeranowski Ludwik, sł. roln.
Majewski Ludwik, sł. med.
Majka Józef, ryg. praw
Malhomme Włodz., sł. roln.
Małachowska, sł. fil.
Marcinkiewicz Jan, sł. fil.
Marczyński, sł. fil.
Marczyński Józef
Matej Franciszek, sł. praw
Meissner Janusz, sł. med.
Michalik Jan, sł. med.
Michalski Jan
Mijakowski Karol, sł. med.
Mikulska Janina, sł. fil.
Mirtyński Adam, sł. praw
Mitera Stanisław, sł. fil.
Młynarski Ludwik, sł. praw
Młynarski Michał, urz. pryw.
Muszalski Jan, sł. roln.
Muszyński Adam, sł. praw
Msiwujewski Mścisław, sł. pr.
Nadolska Irena, sł. k. B.
Nadolski Jerzy, sł. med.
Namysłowska Zofia, sł. fil.
Naramowski Miecz., sł. med.
Dr. Natanson Wład., pr. U. J.
Neyder Tadeusz, sł. fil.
Nieciówna Wanda, sł. fil.
Niemcówna Stanisława, sł. fil.
Niewiński Wład., sł. med.
Niklewicz Wacław, sł. praw
Nitosławski Jerzy, sł. roln.
Nowicka Halina, sł. fil.
Nowicka Marya, sł. fil.
Nowicka Zbigniewa, sł. fil.
Olszamowska Zofia, sł. fil.
Opęchorski Jan
Orłowski Stefan, sł. med.
Pajdowski Mikołaj, sł. fil.
Paszkowska, sł. k. B.
Patkowska Halina, sł. k. B.
Ks. Pęcherski Cezary, sł. fil.
Pętkowska Wanda, sł. fil.

Pfeiffer Fryderyk, sł. praw.
Piotrowska Aniela, sł. fil.
Piotrowska Janina, sł. fil.
Piechowska Zofia
Podworski Stefan, sł. praw
Ponikłówna Aniela, sł. fil.
Popielówna Marya, sł. roln.
Popowska Marya, sł. fil.
Potocki Kazimierz, sł. praw.
Poźniak Juliusz, sł. praw
Prade Franciszek, sł. fil.
Prüffer Jan, sł. fil.
Prüffer Władysław, sł. roln.
Przybylski Zygmunt, sł. praw
Puchalska Klementyna
Puzyński Antoni, sł. fil.
Rabek Witold
Rachwald Ryszard, sł. roln.
Radlicki Ign., sł. Ak. Szt. P.
Rajs Mieczysław
Rakowski Gwido, sł. praw
Rejewska Zofia, sł. fil.
Rembieliński Ignacy, sł. praw
Renardówna Jadwiga, sł. fil.
Roukówna Marya, sł. fil.
Rukasz Bronisław, sł. praw
Rutkowski Jan, sł. praw
Rybarski Mieczysław, sł. fil.
Rzepecki Tadeusz, sł. praw
Sabok Stanisław, sł. fil.
Sandoz Wiktor, ryg. fil.
Sarna Józef, urz. pryw.
Sawicki Kazimierz, sł. fil.
Sawicka M., sł. fil.
Schiffmanówna Ewa, sł. fil.
Seroczyński Stanisław, sł. fil.
Sitowski Eustachy, sł. praw
Siwiński Bolesław, sł. med.
Skibińska Jadwiga, naucz.
Dr. Skiciński Leonard
Skubówna, sł. fil.
Sławińska Helena, sł. fil.
Smielgius Stefania, sł. fil.
Smielgius Wanda, sł. fil.
Smoła Alojzy, sł. praw
Sobolewska Irena, sł. fil.
Soboń, sł. Ak. handl.
Sosabowski Stan., sł. Ak. H.
Sporysz Paweł, sł. praw
Staich Antoni, sł. med.
Stanilewicz Seweryn, sł. roln.
Starzyński Roman, sł. fil.
Staszewiczówna, sł. fil.
Stawiarska Halina, sł. fil.
Stawiarska Gabryela, sł. fil.
Stawiarska Krystyna, sł. med.
Stelawa Kazimierz
Stokowski Stefan, sł. fil.
Struczowski Rom., ryg. praw
Stryjeńska Leokadya, sł. fil.
Strzeszewski Janusz, sł. praw
Swornóg Józef, sł. fil.
Szalla Kazimierz, sł. med.
Szarłowska Helena, sł. fil.
Szlachetkówna Janina, sł. fil.
Szlamka Edward, prof. gim.
Szlązkiewiczówna H., sł. fil.
Szmurło Stefan, sł. fil.
Szmyd Stanisław, sł. praw
Szpakowska Janina, sł. roln.
Szpotańska Irena, sł. fil.
Szymaczek Stanisław, sł. fil.
Szymański Jan, sł. praw
Tański Henryk, sł. fil.
Tołwiński Zygmunt, sł. fil.
Trytek Stanisław, sł. praw
Ubyszówna Janina, sł. k. B.
Udziela Mieczysław, sł. praw
Ulrych Juliusz, sł. praw
Uniejewski Stefan, sł. med.
Uzdowski Aleksander, sł. fil.
Wachholzówna Józefa, sł. fil.
Wańkowicz Melchior, sł. fil.
Wasiutyński Stanisł., sł. roln.
Wesołowska Stefania, sł. fil.
Wieczorkówna Janina

Wilczek Józef, sł. med.
Winczakiewiczówna M., sł. fil.
Wołkówna Wanda, sł. fil.
Wróblewski Jan, sł. fil.
Wrona Wiktor, sł. med.
Wyszyński Kazimierz, sł. fil.
Zabielska Regina, sł. roln.
Zagórski Antoni, sł. med.,
Zajdler Władysław, sł. fil.
Zaleska Jadwiga, sł. fil.
Zarembianka Jadwiga, sł. fil.
Zawadzka Czesława, sł. fil.
Zawiszanka Zofia, sł. roln.
Zembrzuska Marya, sł. k. B.
Zembrzuska Zofia, sł. fil.
Zieliński Józef, sł. med.
Żelazny Czesław, sł. fil.
Żelazny Michał, sł. praw
Żołędziowski Zygm., sł. med.
Żurkowski Bohdan, sł. fil.
Żyliński Stefan, sł. med.

DODATEK.

REGULAMIN
DLA CZYTELŃ SAMOISTNYCH
AKADEMICKIEGO KOŁA T. S. L.
W KRAKOWIE.

REGULAMIN
dla Czytelń Akademickiego Koła T. S. L. w Krakowie.

I. Nazwa, cel i środki działania.

§ 1. Czytelnia nosi nazwę „Czytelnia ludowa T. S. L.“

§ 2. Zadaniem Czytelni jest stworzyć ognisko życia narodowego na wsi i prowadzić pracę nad podniesieniem kulturalnem, oświatowem i ekonomicznem ludu polskiego.

§ 3. Zadanie to spełnia Czytelnia przez: 1) utrzymywanie wypożyczalni książek; 2) prenumeratę czasopism; 3) urządzanie odczytów i pogadanek; 4) wspólne odczytywanie pism i książek; 5) urządzanie kursów dla analfabetów; 6) organizowanie wycieczek ludowych; 7) urządzanie przedstawień teatralnych; 8) urządzanie uroczystych obchodów narodowych; 9) urządzanie dla wszystkich członków zabaw, festynów, Święconego, Opłatka i t. d.; 10) utrzymywanie osobnego lokalu, w którym członkowie zgromadzaliby się na czytanie czasopism, na pogadanki, odczyty, zabawy i t. d. 11) wysyłanie swych członków, jako delegatów, na wiece oświatowe, kursy dla kierowników czytelń, Walne Zgromadzenia Akademickiego Koła T. S. L. i t. p.

II. Dochody Czytelni.

§ 4. Koszta utrzymania Czytelni pokrywa się z dochodów, które powstają: *a)* z wkładek członków, *b)* darów, *c)* urządzania przedstawień, festynów, zabaw, odczytów za wstępami, *d)* innych źródeł.

III. Członkowie Czytelni.

§ 5. Członkiem Czytelni może być każdy Polak lub Polka od 16 roku życia począwszy, odznaczający się prawością charakteru, przyjęty przez Zarząd Czytelni.

§ 6. Obowiązkiem wszystkich członków jest: *a)* popierać wszelkiemi siłami Czytelnię, dbać o jej pomyślny rozwój i pomagać jej we wszystkich przedsięwzięciach; *b)* szerzyć wśród swego otoczenia idee głoszone przez Czytelnię; *c)* popierać wszelkie stowarzyszenia zarobkowe i gospodarcze we wsi (Kasy Raiffeisena, Kółka rolnicze, Spółki mleczar-

skie i t. d.) oraz pokrewne Czytelni instytucye, jako to: Drużyny Bartoszowe, Drużyny strzeleckie, Teatry i chóry włośc. i t. d.; *d)* płacić wpisowe i wkładki w wysokości i w czasie oznaczonym przez Walne Zgromadzenie Czytelni; *e)* stosować się w zupełności do niniejszego regulaminu.

§ 7. Członkowie mają prawo: *a)* korzystać bezpłatnie z wypożyczalni książek, czasopism, odczytów, kursów, zabaw i t. d. Wyjątkowo opłacają wstępy na przedstawienia, odczyty z obrazami świetlnymi i t. p., jeśli Zarząd Czytelni uzna to za słuszne, z reguły jednak wstępy dla członków wraz z rodziną (żona, dzieci) mają być niższe, aniżeli dla niecłonków; *b)* brać udział w Walnem Zgromadzeniu Czytelni, podawać wnioski, głosować i być wybieranym na wszystkie urzędy w Czytelni — oraz delegowanym na kursy, zjazdy, wiece oświatowe i t. d.; *c)* zwracać stę z zażaleniami do Delegata Akademickiego Koła T. S. L., lub pisemnie do Zarządu tegoż Koła.

Uwaga: Każdy członek otrzymuje legitymacyę bezpłatnie.

§ 8. Członek może każdego czasu wystąpić z Czytelni. O wystąpieniu jednak musi zawiadomić Zarząd Czytelni, uiścić zaległe wkładki, oraz zwrócić wypożyczone książki.

§ 9. Każdy członek działający na szkodę Czytelni lub niepłacący wkładek przez pół roku, może być za uchwałą Zarządu Czytelni wykreślony z grona członków.

IV. Zarząd Czytelni.

§ 10. Zarząd Czytelni, wybrany przez doroczne Walne Zgromadzenie członków Czytelni, składa się z przewodniczącego, sekretarza, skarbnika, bibliotekarza i ich zastępców, oprócz tego na każdych 15 członków zwyczajnych Czytelni może być wybranym 1 członek Zarządu.

§ 11. Zarząd Czytelni odbywa przynajmniej raz na miesiąc zebrania, na których załatwia wszelkie sprawy bieżące i układa program pracy na najbliższy czas.

§ 12. Uchwały Zarządu zapadają większością głosów, przy obecności przynajmniej $^2/_3$ członków Zarządu.

§ 13. Do zakresu działania Zarządu należy: *a)* czuwanie nad pełnieniem zadań Czytelni (§ 3 regulaminu) *b)* jednanie, przyjmowanie, względnie wykluczanie członków, *c)* przysparzanie wszelkiego rodzaju dochodów, *d)* czuwanie nad poza-szkolnem wychowaniem młodzieży. W tym celu powinien Zarząd starać się o urządzanie odczytów dla młodzieży, oraz o utworzenie osobnej biblioteki, z której młodzież mogłaby bezpłatnie korzystać, *e)* administrowanie majątkiem, oraz załatwianie wszelkich spraw finansowych z Akademickiem Kołem T. S. L. (spłata książek, prenumerata pism i t. d.), *f)* przestrzeganie postanowień niniejszego regulaminu, omawiających stosunek Czytelni do Akademickiego

Koła T. S. L. (ustęp VII regulaminu); *g)* oznaczenie wysokości wstępów na przedstawienia, odczyty, festyny, zabawy i t. d.; *h)* oznaczenie godzin dyżurowych, czuwanie nad powagą zebrań, oraz nad sumiennym wykonywaniem spraw poruczonych członkom Zarządu Czytelni (§ 15 i 18); *i)* oznaczenie szczegółowych przepisów, dotyczących wypożyczania książek, uchwalenia każdorazowego uzupełnienia biblioteki i wybór pism do prenumeraty; *j)* zwoływanie Walnego Zgromadzenia i układanie jego porządku dziennego; *k)* przedkładanie Walnemu Zgromadzeniu sprawozdania — oraz wniosków od Zarządu Czytelni; *l)* wykonywanie spraw, poruczonych przez Walne Zgromadzenie i tych, które poleciło Akademickie Koło T. S. L. pisemnie lub przez swego delegata.

§ 15. Przewodniczący (zastępca) *a)* czuwa nad całą pracą w Czytelni i nad ścisłem i szybkiem wykonywaniem wszelkich uchwał i poleceń; *b)* reprezentuje Czytelnię na zewnątrz wraz z sekretarzem; *c)* przewodniczy na wszystkich zebraniach; *d)* podpisuje wraz z sekretarzem wszelkie pisma, wychodzące z Czytelni i odbiera nadesłane do Czytelni; *e)* podpisuje protokóły ze wszystkich zebrań; *f)* wystawia wraz ze skarbnikiem legitymacye członkom; *g)* asygnuje w porozumieniu ze skarbnikiem pieniądze z kasy; *h)* zwołuje Zarząd Czytelni na posiedzenia i oznacza porządek obrad.

§ 16. Sekretarz (zastępca) *a)* prowadzi księgę protokółów, w którą wpisuje protokóły z Walnego Zgromadzenia, posiedzeń Zarządu, odczytów i t. d. i podpisuje je wraz z przewodniczącym; *b)* wygotowuje, podpisuje i wysyła wszelkie pisma z Czytelni w porozumieniu z przewodniczącym; *c)* ogłasza odczyty, przedstawienia i t p., podaje do wiadomości członków Czytelni wszelkie okólniki i pisma, pochodzące z Akademickiego Koła T. S. L. przez wywieszenie ich w widocznem miejscu w lokalu Czytelni; *d)* wygotowuje i odsyła Akademickiemu Kołu T. S. L. doroczne sprawozdanie z działalności Czytelni, oraz protokóły z Walnych Zgromadzeń; *e)* czuwa nad porządkiem w lokalu, dogląda światła, opału i t. d., słowem zajmuje stanowisko gospodarza domu.

§ 17. Skarbnik (zastępca) *a)* odbiera wkładki od członków i wystawia im wraz z przewodniczącym legitymacye; *b)* sprzedaje bilety na przedstawienia, festyny, zabawy i t. d.; *c)* zbiera opłaty przy organizowaniu wspólnych wycieczek; *d)* prowadzi księgę kasową, w której zapisuje wszystkie dochody i wydatki Czytelni. Każdy dochód kwituje, na każdy zaś wydatek odbiera pokwitowanie. Kwity przechowuje do najbliższego Zwycz. Waln. Zgromadzenia; *e)* wszelkie wypłaty uskutecznia zawsze w porozumieniu z przewodniczącym Czytelni; *f)* z końcem roku robi zamknięcie rachunków, uzupełnia spis inwentarza, oblicza stan majątkowy Czytelni i składa sprawozdanie Walnemu Zgromadzeniu.

§ 18. Bibliotekarz (zastępca) *a)* zajmuje się wypożyczaniem książek przynajmniej raz na tydzień w oznaczonych i wszystkim wią-

domych godzinach; *b*) przechowuje katalog książek i prowadzi księgę kontrolną, w której wpisuje się na karcie czytelnika, liczbę książki, datę wypożyczenia i zwrotu. Od niecz łonków, pożyczających książki pobiera opłaty, oznaczone przez Walne Zgromadzenie; *c*) czuwa, by pisma, sprawozdania Zarządu Głównego T. S. L., statut T. S. L., sprawozdanie Akademickiego Koła T. S. L. i niniejszy regulamin, znajdowały się na widocznem miejscu w lokalu i nie były zabierane przez członków lub gości do domu. Z pism przeczytanych układa roczniki i wpisuje je do katologu biblioteki; *f)* przy końcu roku dokonuje zestawienia ruchu czytelnianego i wypożyczalni i zdaje sprawozdanie Walnemu Zgromadzeniu oraz Akademickiemu Kołu T. S. L.

V. Walne Zgromadzenie.

§ 19. Zwyczajne Walne Zgromadzenie członków Czytelni odbywa się przy końcu każdego roku (najpóźniej w pierwszej połowie stycznia następnego roku) i powinno być zwołane przez ogłoszenie w trzech widocznych miejscach na dwa tygodnie naprzód przy równoczesnem zawiadomieniu Akademickiego Koła T. S. L.

§ 20. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie może być zwołane przez Zarząd Czytelni w każdym czasie na żądanie $^1/_3$ członków Czytelni, za uchwałą zarządu Czytelni lub na żądanie Akademickiego Koła T. S. L. W szczególności Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie należy zwołać w celu wyboru delegata na zjazdy, wiece oświatowe, kursa dla kierowników czytelń i t. d.

§ 21. Pierwsze Walne Zgromadzenie zwołuje Akademickie Koło T. S. L., każde następne Zarząd Czytelni.

§ 22. Walne Zgromadzenie Członków Czytelni: *a)* przyjmuje lub odrzuca sprawozdanie Zarządu z jego działalności; *b)* udziela absolutoryum ustępującemu Zarządowi Czytelni na wniosek delegata, w razie nieobecności tegoż na pisemny wniosek Akademickiego Koła T. S. L.; *c)* wybiera nowy Zarząd na następny rok; *d)* wybiera z grona swych członków delegatów na Walne Zgromadzenie Akademickiego Koła T. S. L.; *e)* uchwala wnioski i rezolucye, odnoszące się do zakresu dzialalności Czytelń, oraz uchwala wnioski. które mają być przedstawione Zarządowi Akademickiego Koła T. S. L.; *f)* oznacza wysokość wpisowego, wkładek i opłat, oraz sposób ich uiszczania; *g)* orzeka o rozwiązaniu Czytelni.

§ 23. Do ważności uchwał Walnego Zgromadzenia potrzebną jest obecność przynajmniej połowy członków Czytelni; jeśli Walne Zgromadzenie z powodu braku kompletu w oznaczonym terminie, nie przyjdzie do skutku, wówczas Walne Zgromadzenie zwołane przynajmniej w tydzień później jest ważne bez względu na ilość obecnych.

§ 24. Uchwały Walnego Zgromadzenia zapadają zwyczajną większością głosów obecnych członków, z wyjątkiem uchwały odnoszącej się

do § 22 1 g, do której potrzeba $^2/_3$ głosów Walnego Zgromadzenia, odbytego w obecności delegata Akademickiego Koła S. S. L. lub pisemnego zezwolenia Zarządu tegoż.

§ 25. Aby Walne Zgromadzenie mogło się odbyć ważnie, koniecznem jest uwiadomienie o niem Akademickiego Koła T. S. L. w terminie podanym w § 19.

VI. Sąd polubowny.

§ 26. Wszelkie spory między członkami Czytelni, wynikłe z ich działalności na terenie Czytelni, rozstrzyga sąd rozjemczy, złożony z trzech członków. Każda strona wybiera jednego sędziego, ci zaś wyznaczają przewodniczącego sądu,

VII. Stosunek Czytelni do Akademickiego Koła T. S. L.

§ 27. Czytelnia obowiązana jest opłacać roczną wkładkę zwyczajnego członka Akademickiego Koła T. S. L.

§ 28. W zamian za to korzysta Czytelnia ze wszystkich praw, jakie przysługują członkom zwyczajnym Koła, a mianowicie: delegat Czytelni ma prawa członków zwyczajnych.

§ 29. Akademickie Koło T. S. L. udziela Czytelni poparcia finansowego i pomocy w pracy nad urzeczywistnieniem zadań, określonych w § 3 niniejszego regulaminu. Czytelnia korzysta zatem z pomocy i poparcia Akademickiego Koła T. S. L.: *a)* w prowadzeniu administracyi: otrzymuje bezpłatnie legitymacye członków, wszystkie księgi potrzebne do prowadzenia Czytelni i odpowiednie wskazówki i pouczenia; *b)* w urządzaniu odczytów i pogadanek: 1) o każdy odczyt zwraca się Zarząd Czytelni po uprzedniem porozumieniu się z członkami do Akademickiego Koła T. S. L., przynajmniej na 2 tygodnie naprzód. W odnośnem piśmie wyszczególnia Zarząd tytuł żądanego odczytu i dla jakich słuchaczy ma być wygłoszony (starsi, mężczyźni, kobiety, młodzież); 2) po otrzymaniu odpowiedzi Zarząd Czytelni ogłasza członkom termin odczytu (§ 16 c) i wysyła furmankę po prelegenta. **Uwaga:** obowiązek wysyłania furmanki ciąży na Zarządzie, jeśli Czytelnia, oddalona jest od stacyi kolejowej przeszło 5 klm., lub jeśli zapowiedziany jest odczyt z obrazami świetlnymi; *c)* w utrzymywaniu i uzupełnianiu bibliotek: 1) przy zakładaniu Czytelni daje Akademickie Koło T. S. L. bibliotekę za połowę jej wartości, którą Czytelnia obowiązana jest spłacić ratami: 2) koszta dalszych uzupełnień ponosi Czytelnia, a Koło T. S. L. daje jej pomoc techniczną i przyznaje pewien opust; *d)* w prenumerowaniu czasopism: koszta prenumeraty czasopism, z wyłączeniem pism o charakterze politycznym, ponosi w połowie Czytelnia, w połowie Akademickie Koło T. S. L.; *e)* w urządzaniu przedstawień teatralnych: 1) Akademickie Koło T. S. L. wysyła na żądanie Za-

rządu Czytelni odpowiednie utwory, nadające się do grania na scenach wiejskich; 2) dopomaga przez swego delegata w przeprowadzaniu prób, urządzaniu sceny, charakteryzowaniu i innych technicznych czynnościach; 3) pośredniczy w wypożyczaniu przyborów teatralnych po cenach zniżonych; *f)* w urządzaniu wycieczek do Krakowa: za pośrednictwem Akademickiego Koła T. S. L, otrzymują wycieczki (ludowe i dzieci szkolnych) zniżki w opłacie wiktu, wstępów, noclegów i t. d., w końcu wyznacza Koło z grona swych członków ukwalifikowanego przewodnika do oprowadzania wycieczek; *g)* w urządzaniu kursów dla analfabetów: Akademickie Koło T. S. L. udziela zasiłków pieniężnych, oraz wskazówek, odnoszących się do urządzenia i prowadzenia powyższych kursów; *h)* w wysyłaniu delegatów na kursa dla kierowników Czytelń, Walne Zgromadzenie Akademickiego Koła T. S. L.: a to przez udzielanie subwencyi na koszta podróży delegatów; *i)* we wszelkich innych przedsięwzięciach Czytelń jako to: w urządzaniu uroczystych obchodów narodowych (nabożeństwa za poległych, przemówienia okolicznościowe, pochody), festynów, zabaw i t. d.; *j)* w udzielaniu porad prawnych i wskazówek przy zakładaniu i prowadzeniu wszelkich innych instytucyi we wsi (Kółka rolnicze, Kasy Raiffeisena, Spółki mleczarskie, Straże pożarne, Drużyny bartoszowe i strzeleckie i t. d.).

§ 30. Ścisły stosunek Czytelni do Akademickiego Koła T. S. L. uwydatnia się nietylko w sprawach określonych w powyższych paragrafach, ale również w tem, że co pewien czas wysyła Akademickie Koło T. S. L. swego delegata do Czytelni w celu przeprowadzenia lustracyi; delegatowi przysługuje prawo wglądnięcia w całą działalność Czytelni, a w szczególności przeprowadzenia szkontrum ksiąg kasowych i bibliotecznych. Na Walnem Zgromadzeniu Czytelni stawia delegat wniosek o udzielenie absolutoryum ustępującemu Zarządowi Czytelni (§ 22 b).

VIII. Uwagi końcowe.

§ 31. W sprawach dotyczących Czytelni nie ujętych przez niniejszy regulamin lub nasuwających wątpliwości prawne, powinien Zarząd Czytelni zwracać się o wyjaśnienie do Zarządu Akademickiego Koła T. S. L

§ 32. Niniejszy regulamin ma być odczytywany, objaśniany i dyskutowany na każdem Zwyczajnem Walnem Zgromadzeniu członków Czytelni